హింసాత్మకంగా, పాపంగా కనిపించినప్పటికీ, కర్తయొక్క సద్భావనల కారణంగా అవి శ్రేష్ఠ కర్మలే అవుతాయి. అందువలన ఏ వ్యక్తి యజ్ఞం చేస్తున్నాడు, ఎవరు చేయటం లేదు అనే విషయాన్ని నిర్ణయించగలిగేది అతని అంతరాత్మ మాత్రమే. బయటనించి చూచే వారికి చాలా విషయాలలో అర్థమైనప్పటికీ కొన్ని విషయాలను తెలుసుకోవడం మాత్రం అసంభవం.

పూర్వ ఖండికల యందు 12 భాగములను ఒక వేపు నుండి మాత్రమే లెక్కించటం జరిగింది. రెండవవేపునుండి పరిశీలించటం, అంటేతారుమారుగాపరిశీలించాలి.

ఈ యజ్ఞము వేదమునందు, వేదము వాక్కునందు, వాక్కు మనస్సునందు, మనస్సు ప్రాణమునందు, ప్రాణము అన్నము నందు, అన్నము భూమియందు భూమిజలము నందు, జలము తేజస్సునందు తేజస్సు వాయువు నందు, వాయువాకాశ మందు, ఆకాశము బ్రహ్మము నందు, బ్రహ్మము బ్రాహ్మణునందు ప్రతిష్ఠితమై ఉన్నాయి. **ఈ విధంగా ఈ శృంఖలయొక్క ఒక కొన బ్రాహ్మణుడైతే రెండవకొన యజ్ఞము. ఒక చివర యజ్ఞమైతే, రెండవది బ్రాహ్మణుడు. బ్రాహ్మణుడెక్కడ ఉంటే అక్కడ సద్జ్ఞానము, సత్కర్మలు ఓతప్రోతమై ఉంటాయి. అదే విధంగా ఎవనివద్ద సద్జ్ఞానము, సత్కర్మలు ఓతప్రోతమై ఉంటాయో, అతడే బ్రాహ్మణుడు.**

ఎవరు ఈ విధంగా గ్రహిస్తారో, వారు బ్రహ్మజ్ఞానులు. వారు సుగంధము రీతిని వ్యాపించే కీర్తిని పొందుతారు. వారు పాప రహితులు. అనంతైశ్వర్యమును పొందుతారు. వారు జ్ఞానము ఉపాసన చేస్తూ వేదమాత గాయత్రీ ఉపనిషత్తుయొక్క ఉపాసకులై అంటే ఈ ఉపనిషత్తునందు వర్ణింపబడిన మహా జ్ఞానమును తమ అంతఃకరణయందు ధారణ చేసుకుని వానిచే తమ జీవితమును ఓత ప్రోతం చేసుకుంటారు. అట్టి వ్యక్తి మాత్రమే బ్రాహ్మణుడని శాస్త్రములు అభివర్ణించడం జరిగింది.

- ఓం తత్ సత్ -

హింది మూలము : వేదమూర్తి, తపోనిష్ఠ, యుగద్రష్ట, పండిత

శ్రీ రామశర్మ ఆచార్య

అనువాదం : శ్రీ డి.వి.యన్.బి. విశ్వనాథ్

❀ ❀ ❀

ఓం

భూర్భువః స్వః

తత్సవితుర్వరేణ్యం

భర్గోదేవస్య ధీమహి

ధియో యోనః ప్రచోదయాత్

భావము : ఆ ప్రాణస్వరూపము, దుఃనాశకము, సుఖస్వరూపము, శ్రేష్ఠము, తేజస్సుగల, పాపనాశకము, దేవస్వరూపమైన పరమాత్మను అంతరాత్మలో ధరించెదముగాక ! ఆ పరమాత్మ మా బుద్ధిని సన్మార్గమువైపు ప్రేరేపించుగాక !

సం॥నకు 24 లక్షల గాయత్రీ జపం చొ॥ 24 సం॥ వరుసగా అఖండ దీపం ముందు గోసంస్కారిత ఆహారము తీసుకొని గాయత్రీ జపం చేస్తే ఏమౌతుందో తెలుసుకోవాలను కుంటే ..... చివరి దాకా చదవండి.

– సంపాదకులు

ప్రథమ ముద్రణ
అంగీరస ఉగాది
4-4-92

ప్రతులు 3000

అనువాదం : విశ్వనాథ్

మూల్యము రూ. 3-50

ప్రతులకు
శ్రీ గాయత్రీ పరివార్ ట్రస్టు
13/2 అరండల్‌పేట
గుంటూరు - 522 002
ఫోను : 32068

ముద్రణ :
గోల్డెన్ ఆఫ్‌సెట్ ప్రింటర్స్
గుంటూరు.
ఫోన్ : 23714

గాయత్రీ గీత

వేదమాత గాయత్రీ మంత్రం చాలా చిన్నది. అందులో ఉన్న 24 అక్షరాలలో అనంత జ్ఞానమనే సముద్రం నిండి నిబిడీ కృతమై ఉన్నది. గాయత్రీ గర్భంలో యిమిడి ఉన్న జ్ఞానం సర్వాంగపూర్ణమై పరిమార్జితమైనది. దాన్ని మనుష్యుడు చక్కగా అర్థం చేసుకుని జీవితంలో ఆచరణలో పెడితే ఇహలోకంలోనూ పరలోకంలోనూ గూడా అన్ని విధాలైన సుఖశాంతులూ లభిస్తాయి.

ఆధ్యాత్మిక, ఐహిక దృష్టి కోణాలు రెంటితో చూసినా గాయత్రీ సందేశం ఎంతో అర్థంతో కూడినది. దాన్ని గంభీరతా పూర్వకంగా తెలుసుకుని, మననంచేస్తే సద్ జ్ఞానమనే అవిరళ స్రోతం ప్రస్ఫుటితమవుతుంది. క్రింద సంక్షిప్త గాయత్రీ మంత్రార్థం యివ్వబడింది. అదే గాయత్రీ గీత :

(1) ఓ మిత్యేవ సునామధేయ మనఘం విశ్వాత్మనే బ్రహ్మణః
సర్వేష్వేవ హితస్య నామసువసో రేతత్ప్రధానం మతం
యంవేదా నిగదంతి న్యాయ నిరతం శ్రీ సచ్చిదానందకం
లోకేశం సమ దర్శినం నియమనం చాకార హీనం ప్రభుం.

అర్థం : ఎవరిని న్యాయ నిరతునిగా, సచ్చిదానందునిగా, సర్వేశ్వరునిగా, సమ దర్శిగా, నియామకునిగా, ప్రభునిగా, నిరాకారునిగా పిలుస్తామో అతని విశ్వమందు ఆత్మ రూపమున ఆ బ్రహ్మ యొక్క సమస్త నామముల యందును శ్రేష్ఠమై పాప రహితమై పవిత్రమై, ధ్యాన యోగ్యమైన 'ఓం' కారమున భావింపదగును.

భావార్థము : పరమాత్మను పొందుట ఆయనను ప్రసన్నుని చేసికొనుట ఆయన నియమములపై ఆధారపడి యుండును. ఆయన నిందా, స్తుతులచేత ప్రభావితుడు కాజాలడు. కర్మల ననుసరించి ఫలము నిచ్చును. పరమాత్మను సర్వ వ్యాపకునిగాతెలిసికొని, చాటుగా కూడా పాపాలు చేయకూడదు. ప్రాణులకు సేవ చేయటం, పరమాత్మను పూజించటంలో అసలు భావం. పరమాత్మను తన అంతరంగంలో అనుభవంపొందటం వల్ల ఆత్మ పవిత్రత కలుగుతుంది. సత్యము, చైతన్యత, ఆనందము అనుభవంలోకివస్తాయి.

(2) భూర్వై ప్రాణ ఇతి బ్రువంతి మునయో వేదాంత పారంగతాః
ప్రాణః సర్వ విచేతనేషు ప్రసృతః సామాన్య రూపేణచ
ఏతేనైవ విసిద్ధ్యతేహి సకలం మానం సమానం జగత్
దృష్టవ్యః సకలేషు జంతుషు జనైర్నిత్యం హ్యమశ్చాత్మవత్ ।

అర్థము : ముని జనులు ప్రాణమును "భూః" అని పిలుస్తారు. ఆ ప్రాణము సమస్త ప్రాణులలో సామాన్య రూపంలో వ్యాపించి ఉంటుంది. దీని వల్ల మనకు అర్థమయే విషయం అక్కడ అంతా సమానమే నని. అందువల్ల మనుష్యులందరూ, ప్రాణులందరూ సమానమేనని గ్రహించాలి.

భావార్థము : తనకు కష్టం కలిగించే విషయం అందరికీ కష్టం కలిగిస్తుంది. అందు వల్ల ఎవరికీ కష్టం కలిగించవద్దు. మనం యితరుల నుండి ఎటువంటి ప్రవర్తనను కోరుకుంటామో మన ప్రవర్తన యితరులతో అవిధంగానే ఉండాలి. అందరినీ సమానంగా చూడలి. కులం, వంశం, జాతి, సముదాయము, స్త్రీ పురుష వివక్ష కారణంగ ఉచ్చ నీచములు, హెచ్చు తగ్గులు అనే తారతమ్యాలను మన మనసులోనికి రానీయకూడదు. కర్మనుబట్టి ప్రవర్తనను బట్టి మాత్రమే ఉచ్చ, నీచాలను గుర్తించాలి.

(3) భువోనాశోలోకే సకల విపదాం వనిగదితః
కృతం కార్యం కర్తవ్యమితి మనసాచాస్య కరణం
ఫలాశాం మర్త్యా యేవిదదతి న వ్వై కర్మనిరతాః
లభంతే నిత్యతే జగతిహి ప్రసాద సుమనసాం.

అర్థం : ప్రపంచంలో సమస్త దుఃఖముల యొక్క నాశము "భువః" అని పిలువబడుతుంది. కర్తవ్య భావనతో చేయబడిన కార్యము 'కర్మ' అని పిలువబడుతుంది. పరిణామముగా, సుఖములయందు గల కోర్కెలను వదలి, పని చేసే మనుష్యుడు సదా ప్రసన్నంగా ఉంటాడు.

భావార్థము : మనుష్యుని అధికారము పని చేయడం. ఫలితాన్నిచ్చేవాడు ఈశ్వరుడు. ఫలానా వస్తువు దొరికితేనే సుఖమని.భావించటం మానివేసి కర్తవ్య పాలనమే మన ఆనందానికి కేంద్ర బిందువుగా భావించాలి. తన కర్తవ్య కర్మనే లక్ష్యంగా భావించే వాడే కర్మయోగి. అతడు ఎల్లప్పుడూ సుఖంగా ఉంటాడు. కోరిన ఫలం కోసం వెదుకులాడే వాని ఆశ మృగతృష్ణతో సమానం. ఎల్లప్పుడూ సత్కర్మ చేయడానికి ప్రయత్నించు. గీతలోని కర్మయోగం యొక్క తత్వం యిదే.

(4) స్వరేషా వైశబ్దో నిగదతి మనఃస్థైర్య కరణం
తథా సౌఖ్యం స్వాస్థ్యం ప్రదిశతి చిత్తస్య లోలతామ్
నిమగ్నత్వం సత్యవ్రత సరసి చాచక్షతి ఉత
త్రిధాశాంతిం హ్యేతాంభు విచల భతే సంయమ రతః

అర్థం : 'స్వః' అనే శబ్దం మనఃస్థిరత్వము యొక్క నిర్దేశము. చంచలమైన మనస్సుకు సుస్థిరతను, స్వాస్థ్యమును చేకూర్చుకో అనే ఉపదేశం యిందులో ఉన్నది. సత్యంలో నిమగ్నం కమ్మంటున్నది. ఈ ఉపాయంతో సంయమం కలిగిన పురుషుడు మూడు రకములైన శాంతులనూ పొందగలడు.

భావార్థము : అనిశ్చిత పరిస్థితి కలిగినపుడు మనుష్యుడు శోక, దుఃఖ, క్రోధ, ద్వేష, దైన్య, నిరాశ, చింతా, భయ, వ్యాకులతలతో ఉద్విగ్నుడై తన మానసిక సంతులనాన్ని (MENTAL BALANCE) పోగొట్టుకుంటాడు. అనుకూల పరిస్థితులు కలిగినపుడు, అహంకారమ, మదము, గర్వము, పొగరు, అనందము పెంచుకొని స్వాభావికమైన ఆచరణను ప్రారంభిస్తాడు. నిక్కు, అపవ్యయం, బడాయి పెరిగిపోతాయి. ఈ రెండు రకాల పరిస్థితులనూ మత్తుతోనూ, జ్వరంతోనూ పోల్చవచ్చు. ఇవి వివేకమనే వెలుగును మూసివేస్తాయి. ఆలోచనలలో, ఆచరణలో ఉచితానుచితాలను మరపింప జేస్తాయి. మనుష్యుడు పిచ్చివాడుగా, అంధుడుగా మారిపోతాడు. ఈ సత్య వినాశకర మైన గాలివాన నుండి ఆత్మను రక్షించుకోవటానికి మనస్సుకు స్థిరత్వము (స్థైర్యము) సంతులనము (BALANCE), స్వాస్థ్యము కలిగించి సత్యప్రేమిగా తయారు చేయాలి. అప్పుడు మాత్రమే మనుష్యుని ఆత్మకు, బుద్ధికి, శరీరానికిగూడా శాంతి లభిస్తుంది.

(5) తతోవైనిష్పత్తిః సభువిమతిమాన్ పండితవరః
విజ్ఞానన్ గుహ్యం యో మరణ జీవనయోస్త దఖిలం
అనంతే సంసారే విచరతి భయాసక్తి రహిత
స్తధా నిర్మాణం వైనిజ గతి విధీనాం ప్రకురుతే

అర్థం : ప్రపంచంలో బుద్ధిమంతుడైనవాడు జీవన, మరణ రహస్యాన్ని తెలిసి ఉంటాడని 'తత్' శబ్దం తెలియజేస్తున్నది. అతడు భయమును, ఆసక్తిని విడచి ప్రపంచంలో తన గతి విధులను నిర్వర్తించుకుంటూ ఉంటాడు.

భావార్థము : మృత్యువు శిరస్సుపై ఎప్పుడూ తాండవ మాడతూనే ఉంటుంది. ఒక క్షణం శ్వాస నడుస్తున్నా మరుక్షణం శ్వాస ఆగిపోవచ్చు. నమ్మకమేమిటి ? ఈ విషయాన్ని గ్రహించి సుర దుర్లభమైన మానవ జీవితాన్ని శ్రేష్ఠతమంగా ఉపయోగించు కోవాలి. కొద్ది జీవిత కాలంలో క్షణిక సుఖాల కోసం పాపాల నెందుకు చేయాలి ? అందుకుగాను చిరకాలం దుఃఖాలనెందుకు అనుభవించాలి అని ఆలోచించుకుంటూ ఉండాలి.

విద్యార్ధ్యయనము, సమాజ కల్యాణము, ధర్మ ప్రచారము మొదలైన శ్రేష్ఠమైన పనులు చేసేటప్పుడు జీవితం అఖండమని ఆలోచిస్తూ ఉండాలి. ఈ శరీరంలో ఆ పనులు పూర్తికాక పోతే మరో శరీరంలో, మరో జీవితకాలంలో పూర్తి చేయవచ్చు. ఇది నిర్వివాదంశం. జీవితాన్ని సదుపయోగం చేసుకుంటే మృత్యువు అనంతరం ఆనందం లభిస్తుంది. పరలోకంలోనూ, పునర్జన్మలోనూ సుఖమే కలుగుతుంది. ఈ జీవిత క్షణాలను దురుపయోగం చేసుకుంటే అతగాని భవిష్యత్తు అంధకారమయమే. అందువల్ల, జరిగిందేదో జరిగిపోయింది! దాని కోసం దుఃఖపడక శేషజీవితాన్ని సదుపయోగం చేసుకోవాలి.

(6) సవితుస్తు పదం వితనోతిధ్రువం మనుజోభలవాన్ సవితేత్ర భవేత్
విషయా అనుభూతిం పరిస్థితయోవై సదాత్మన్ ఏవగణోదితిసః ।

అర్థము : 'సవితుః' అనే పదం మనుష్యుని సూర్యునితో సమానమైన బలాన్ని పొందమంటున్నది. అన్ని విషయాలూ, అనుభూతులూ తన ఆత్మకు మాత్రమే సంబంధించినవి అని ఆలోచించాలి.

భావార్థము : సూర్యుని వీర్యముగా, పృధ్వి రజముగా తెలియబడుతున్నది. సూర్యుని శక్తితో విశ్వములోని అన్ని క్రియా కలాపాలూ జరుగుతున్నాయి. ఈ విధంగానే ఆత్మ తన క్రియాశీలత ద్వారా వివిధ ప్రకారములుగా పరిస్థితులను ఉత్పత్తి చేస్తున్నది. ప్రారబ్ధము, భాగ్యము, దైవము మొదలైనవి గూడా తన పూర్వ కర్మపరిపాకములు మాత్రమే. అందువల్ల ఏ పరిస్థితులు మంచిగా ఉంటయో వాటికి తగిన యోగ్యతను తానే ఆపాదించు కోవాలి. మనుష్యుడు తన భాగ్యమునకు తానే కర్త. అందుకే, ఆత్మ నిర్మాణమును గురించి అన్నిటికన్న ఎక్కువ ప్రాధాన్యత నీయాలి. బయటి సహాయం కూడా తన అంతరంగానికి అనుగుణంగా మాత్రమే ఉంటుంది.

మనుష్యుని తేజస్విగా, బలవంతుడుగా, క్రియాశీలుడుగా తయారు చేయాలి. స్వాస్థ్యము, విద్య, ధనము, చాతుర్యము, సంఘటన (ORGANIZATION), యశస్సు, సాహసము,సత్యము అనే ఎనిమిది బలములతో ఎల్లప్పుడూ బలవంతునిగా తయారుచేసే ప్రయత్నం జరుగుతూ ఉండాలి.

(7) వేణ్యాంచ ప్రకట యతి శ్రేష్ఠత్వమనిశం
సదే పశ్యే చ్ఛ్రేష్ఠం మననమపి శ్రేష్ఠస్య విదధేత్
తథా లోకే శ్రేష్ఠం సరళమనసా కర్మచ భజేత్
తదిత్థం శ్రేష్ఠత్వం వ్రజతి మనుజః శోభిత గుణైః ।

అర్థము : 'వరేణ్యం' అనే శబ్దం ప్రతిమనుష్యునీ, నిత్య శ్రేష్ఠత్వపుకు నడవమని నిర్దేశిస్తుంది. శ్రేష్ఠతను చూడటం, శ్రేష్ఠంగా ఆలోచించటం, శ్రేష్ఠంగా చింతన చేయటం, శ్రేష్ఠమైన పనులను చేయటం, ఈ విధంగా మనుష్యుడు శ్రేష్ఠతను పొందుతాడు.

భావార్థము : మనుష్యుడు తన ఆలోచనలనుబట్టి తాను తయారవుతాడు. ఆలోచనలు అచ్చులైతే జీవితం తడి మన్ను వంటిది. ఎట్టి ఆలోచనలలో మనం మునిగి ఉంటామో మన జీవితం అట్టి ఆకృతినే పొందుతుంది. అదే విధంగా ఆచరణ ఉంటుంది. అదే విధమైన తోడు దొరుకుతుంది. అటువంటి దిశలోనే జ్ఞానము, రుచి, ప్రేరణ కలుగుతాయి. అందువల్ల తను శ్రేష్ఠుడు కావాలంటే శ్రేష్ఠులైన మనుష్యుల సహవాసం కలిగి వుంటూ, శ్రేష్ఠమైన గ్రంథాలను చదువుతూ, శ్రేష్ఠమైన విషయములను గురించి ఆలోచిస్తూ, శ్రేష్ఠమైన దృశ్యాలను చూస్తూ, శ్రేష్ఠమైన పనులను చేయటం అవసరం. ఇతరులలో ఉన్న శ్రేష్ఠతను గ్రహించి దాన్ని సొంతం చేసుకోవటం, శ్రేష్ఠతయెడ శ్రద్ధను కలిగి ఉండటము, అనేవి ప్రజలు అవశ్యం చేయవలసి ఉంది. ఆవిధంగా శ్రేష్ఠులు కావటానికి ప్రయత్నించాలి.

(8) భర్గో వ్యాహరతి పదం హి నితరాంలోకః సులోకోభవేత్
పాపే పాప వినాశనేత్వ విరతం దత్తావధానోవసేత్
దృష్ట్వాదుష్కృతి దుర్విపాక నిచయంతే భ్యోజజుగుప్సేద్ధిచ
తన్నాశాయ విధీయతాంచ సతతం సంఘర్షణేభిస్పహ ।

అర్థము : 'భర్గో' అనే పదం మనుష్యులను నిష్పాపులను కమ్మని నిర్దేశిస్తున్నది. పాపములయెడ సావధానంగా ఉండాలి. పాపముల యొక్క దుష్పరిణామములను చూచి వానియెడ అసహ్యాన్ని పొంది నిరంతరము వానిని నశింపజేసుకోటానికి సంఘర్షణ చేయాలి.

భావార్థము : ప్రపంచంలో ఉన్న దుఃఖమంతటికీ కారణం పాపం. హాస్పిటళ్లలో, జైళ్ళలో, యితర చోట్ల నానా విధములైన కష్టాలతో మనుష్యులు పీడింపబడటం వారి వారి పురాకృత పాప కర్మ వల్లనే. నరకంలో గూడా పాపి మాత్రమే కష్టాల ననుభవిస్తాడు. భక్తులు, పరోపకారులు, ఇతరుల పాపాలను తమ తలలపైన పెట్టుకుని యితరుల దుఃఖాలను నివృత్తి చేస్తారు. వారిని పరిశుద్ధులను చేస్తారు. పాపుల దుఃఖాలను భక్తులు భరించినా, స్వయంగా పాపులు భరించినా దుఃఖాలకు కారణం పాపాలే. అందువల్ల దుఃఖమునెడ భయము, సుఖము మీద కోరిక కలిగిన వారు పాపములకు దూరంగా

వుంటూ, చేసిన పాపములకు ప్రాయశ్చిత్తాన్ననుభవించాలి. పాపములయెడ జాగ్రత్త కలిగి ఉండాలి. లోపల, బయట, పాపములను నశింపజేయటానికి సంఘర్షణ చేయాలి. అది గొప్ప పుణ్యకార్యం. అందువల్ల లెక్కింప నలవికాని ప్రాణులు దుఃఖ నివృత్తిపొంది సుఖింప గల్గుతారు. పాప రాహిత్యంలోనే నిజమైన ఆనందం నివసిస్తుంది.

(9) దేవస్యేతీతి వ్యాకరోత్యమరతాం మర్త్యోపి సంప్రాప్యతే
దేవానా మివ శుద్ధ దృష్టి కరుణాత్సేవాపచారాద్ధ్రువి
నిస్వార్థం పరమార్ధ కర్మ కరణా ద్దీనాయదానాత్త థా
బాహ్యా భ్యంతర మస్యదేవభువనం సంయుజ్యతేచైవ హి ।

అర్థము : 'దేవస్య' అనే పదం మరణధర్మం గల మనుష్యుడుగూడా అమరత్వం అంటే దేవత్వం పొందవచ్చునని సూచిస్తున్నది. దేవతలతో సమానమైన శుద్ధ దృష్టి కలిగి, ప్రాణులకు సేవ చేయటంవల్ల , పరమార్థ కర్మ చేయటంవల్ల, నిర్బలులకు సహాయం చేయటంవల్ల, మనుష్యునిలోపల, వెలుపలా కూడా దేవలోకం సృష్టింపబడుతుంది.

భావార్థము : పరమాత్మచే సృష్టింపబడ్డ ఈ పవిత్ర సృష్టిలో ఉన్నదంతా పవిత్రమూ, ఆనందమయమూ మాత్రమే. ఈ సృష్టినీ, ప్రపంచాన్నీ ప్రసన్నదృష్టితో చూడటం, అందు మనుష్యులచేత ఉత్పత్తి చేయబడిన చెడును దూరం చేయటం, ఈశ్వరీయ శ్రేష్ఠతను వికసింపజేయటం, ప్రచారనం చేయటం దేవకర్మ క్రిందికి వస్తుంది. ఈ దేవదృష్టిని ధరించడంవల్ల మనుష్యుడు దేవత అవుతాడు. ఎవడు తన శరీరాన్ని మరచి ఆత్మానుభవాన్ని పొందుతాడో, అతడు అమరుడు. అతనివద్ద మృత్యు భయం ఉండదు. ప్రాణులను ప్రేమతో ఆత్మీయతతో చూడటం, తన ఆచరణ పవిత్రంగా ఉంచుకోవటం, నిర్బలులకు చేయూతనిచ్చి పైకి తీసుకు రావటం కోసం తన శక్తిని వినియోగించటం, దేవతా లక్షణాలు. అట్టి గుణములు కలవారికి భూలోకమే దేవలోకంతో సమానంగా ఆనందమయం కాగలదు.

(10) దీమహి భవేమ సర్వ విధంశుచిం శక్తిచయం వయ మిత్యుపదిష్టాఖిలు
నోమనుజో లభతే సుఖశాంతి మేన వినేతి వదంతి హి వేదాః

అర్థము : 'ధీమహి' మొక్క ఆశయము మనమందరమూ హృదయంలో అన్ని విధాలా పవిత్రశక్తులను ధరించాలనే వేదం చెప్పేది! "ఇది తప్ప మనుష్యునికి సుఖ శాంతులు కలిసేదారి వేరు లేదు" అని.

భావార్థము : ప్రపంచంలో భౌతిక శక్తులనేకం ఉన్నాయి. ధనం, పదవి, వైభవం, రాజ్యం, శరీరబలం, సంఘటన, శస్త్ర విద్య, బుద్ధి, చాతుర్యాది అనేక విశేష యోగ్యతలతో లోకులకు ఐశ్వర్యం, ప్రశంస కలుగుతుంది. ఇదంతా స్థాయి కల్గినదిగాదు. ఇందువల్ల సుఖం కలుగవచ్చు. కాని చిన్న చిన్న దెబ్బలతోనే అది నష్టం కావచ్చు. స్థాయీ సుఖం అనేది ఆధ్యాత్మిక, పవిత్ర గుణాలలో ఉంటుంది. దీనినే దైవ సంపత్తి అనీ దివ్యశక్తులనీ పిలుస్తారు. నిర్భీతి, వివేకము, స్థిరత, ఔదార్యము, సంయమము, పరమార్థము, స్వాధ్యాయము, తపశ్చర్య, దయ, సత్యము, అహింస, నమ్రత, ధైర్యము, అ ద్రోహము, ప్రేమ, న్యాయ శీలత, నిరాలస్యము మొదలైనవి దైవ గుణములు. వానివలన కలిగే సుఖంతో సమానమైన భౌతిక సంపద లేనేలేదు. అందువల్ల మనలో దైవ సంపద అనే ధనాగారాన్ని పెంచుకునే ప్రయత్నం చేయ ి.

(11) ధియో మర్త్యో న్మధ్యాగమ నిగమ మంత్రాన్ సుమతిమాన్
విజానీయత్తత్వ విమల నవనీతం పరమివ
యతోఽస్మిన్ లోకే వం సంశయగత విచార స్థలశతే
మదిః శుద్ధై వాంఛా ప్రకటయతి సత్యం సుమనసే ।

అర్థం : "బుద్ధిమంతులైనటువంటి వారు వేదశాస్త్రాలను బుద్ధితోడ మధించి వెన్నవంటి ఉత్కృష్ట తత్వాన్ని తెలియాలి. శుద్ధబుద్ధితో మాత్రమే సత్యం తెలుస్తుంది" అని 'ధియో' అనే పదం వివరిస్తుంది.

భావార్థము : ప్రపంచంలో అనేక రకాల ఆలోచనా ప్రవాహాలున్నాయి. అందులో ఎక్కువ భాగం ఒకదానితో ఒకటి ఢీకొట్టుకుంటూ ఉంటాయి.

ఒక శాస్త్రం ప్రకారం సిద్ధాంతం, ఇంకో శాస్త్రం ప్రకారం తప్పవుతుంది.

అందువలన ఒక విద్వాంసుడుగాని ఋషిగానీ ఆలోచించే పద్ధతి ఇంకొక ఋషి గానీ విద్వాంసుడుగానీ ఆలోచించే విధానంతో సంపూర్ణంగా పొత్తు కుదరక పోవచ్చును. ఇట్టి పరిస్థితులలో విచలచిత్తులు కానవసరంలేదు. దేశకాల, పాత్ర, పరిస్థితులనుసరించి ఒక విషయం ఒక సమయంలో కరెక్టుగా ఉంటుంది. అదే విషయం ఇంకో పరిస్థితిలో మరో సమయంలో పూర్తిగా అసంగతంగా కనిపిస్తుంది. చలికాలంలో ఉపయోగకరమైన దుస్తులు వేసవి కాలంలో యిబ్బంది కలిగిస్తాయి. అట్లే ఒక పరిస్థితిలో ఉచితమైనది, ఇంకో పరిస్థితిలో అనుచితం కావచ్చు. అందువల్ల ఒక ఋషిని గాని, విద్వాంసునిగానీ, నాయకునిగానీ నిందించటంమాని, నేటిస్థితికి అనుకూలంగా ఉండే విషయాన్ని గ్రహించాలి

ఈ ఉచితానుచితాల నిర్ణయం, తర్కం, వివేకం, న్యాయం ఆధారంగా వర్తమాన పరిస్థితులను ధ్యానంలో ఉంచుకుని చేయాలి.

(12) యోనో వాస్తితు శక్తి సాధన చయోన్యూనాధికాశ్చాధవా
భాగం న్యూనతమం హి తస్య విదధే మాత్మ ప్రసాదా యచ
యత్పశ్చాదవ శిష్ట భాగమఖిలం త్యక్త్వా ఫలాశాం హృది
తదధీవేత్యభిలాప వస్తు వితరయే శక్తి హీనాః స్వయం.

అర్థము : 'యోనః' పదముయొక్క తాత్పర్యము, మన శక్తులు, సాధనలు ఏవైతే ఉన్నాయో అవి కొద్దిగాని, గొప్పగానీ వానిలో అతితక్కువ భాగాన్ని మాత్రమే తన ఆవశ్యకత కొరకు ఉపయోగించుకోవాలి. మిగిలినవాటిని నిస్వార్థ భావంతో ఆ శక్తుల కోసం వాడాలి.

భావార్థము : మనుష్యునకు జ్ఞానము, బలము, వైభవము ఒక ధరావతు (DEPOSIT) రూపంలో యివ్వబడ్డాయి. ఈ విభూతులతో సుసజ్జితుడై తన మానము, యశస్సు, సుఖము, పుణ్యము, శ్రేయస్సు పొందాలి. కాని ఈ లాభంలో అధిక భాగాన్ని పరులనుద్ధరించటానికి ఉపయోగించాలి. తన యశము, విశ్రాంతి, భోగము, సంచయము లేదా అహంకారముల కొరకు వీనిని ఉపయోగించవద్దు. లోకహితం కోసం బలహీనుల సహాయం కోసం వీనిని ఉపయోగించాలి. విద్వాంసుడుగానీ, బలవంతుడుగానీ, ధనవంతుడుగానీ, వాని వలన విద్యాహీనులకు నిర్ధనులకు ఉన్నతి కలిగించేటందుకు ఉపయోగపడాలి. చెట్లు పెంచడం, చెరువులు త్రవ్వించడం, బావులు త్రవ్వించడం, ఉద్యానాలను పెంచడం, బాష్ప, అగ్ని, జల, వాయు, విద్యుచ్ఛక్తులను లోకహితం కోసం ఎల్లప్పుడూ వితరణ చేయడం వలెనే మనం గూడ మన వనరులలో జీవన నిర్వహణకు మాత్రమే కొంత భాగము వినియోగించుకుంటూ తక్కిన అంతటినీ పరజనహితం కొరకు వినియోగించాలి.

(13) ప్రచోదయాత్ స్వయం త్వితరంశ్చ మానవాన్
నరః ప్రయాణాయ చ సత్య వర్త్మని
కృతం హి కర్మాఖిల మిత్థమంగి నా
వదంతి ధర్మ ఇతి హి విపశ్చితః ।

అర్థం : 'ప్రచోదయాత్' అనే పదానికి అర్థం మనష్యుడు తనంతటతాను ఆచరిస్తూ, పరులను సత్యమార్గాన నడవడానికి ప్రేరణ నీయాలి. ఈ విధంగా చేయబడిన కార్యములను విద్వాంసులైనవారు ధర్మమని పిలుస్తారు.

భావార్థము : ప్రేరణ అనేది విశ్వంలో అన్నిటికీ మించిన గొప్పశక్తి. ఇది లేక సాధన సామాగ్రి మొత్తం విఫలమవుతుంది. అది కొద్దిగానీ, గొప్పకానీ ప్రేరణతో ఉత్సాహితులై, ప్రవృత్తులవుతున్న మనుష్యులు కార్యాన్నారంభించినపుడు సాధన సామగ్రి తనంత తానే సమకూరుతుంది. అనేకుల సహకారం, ఈశ్వరసహాయం, లభించి తీరుతుంది. అందువల్ల తమంత తాము సన్మార్గంలో నడచేటందుకు ప్రేరణ, ప్రోత్సాహము పొంది యితరులను శ్రేష్ఠతవైపుకు ముందుకు సాగేంటందుకు ప్రేరణ, ప్రోత్సాహాల నందీయాలి. వస్తువులనిచ్చి అట్టి ఉపకారాన్నెవరికీ అందీయ జాలము. సత్కార్యముల కొరకు ప్రేరణ నందీయటం ఎంతో గొప్ప పుణ్యకార్యం. దీంతో పోలిస్తే చిన్న చిన్న పుణ్యకార్యాలు తుచ్ఛంగా కన్పిస్తాయి.

(14) గాయత్రీ గీతాం హ్యేతాం యోనరో వేత్తి తత్వతః
సముక్త్వా సర్వ దుఃఖేభ్యః సదానందే నిమజ్జతి ।

అర్థం : ఏ మనుష్యుడు ఈ గాయత్రీ గీతను చక్కగా అర్థంచేసుకుంటాడో అతడు సర్వ విధములైన దుఃఖములనుండి నివృత్తుడై సదా ఆనందమగ్నుడు కాగలడు.

గాయత్రీ గీత యందలి ఉపయుక్తమైన 14 శ్లోకములు సమస్త వేదశాస్త్రముల యందును చెప్పబడిన జ్ఞానమంతటికీ సారము. సముద్ర మధనము వలన 14 రత్నములు లభించెను. శాస్త్రములనే సముద్ర మధనము ఈ 14 శ్లోకముల రూపంలో 14 రత్నాలను వెలువరించింది. ఏ వ్యక్తి ఈ శ్లోకార్థములను చక్కగా హృదయంగమం చేసుకుంటాడో అతడు ఎట్టి దుఃఖములను పొందజాలడు. ఎల్లప్పుడూ ఆనందమే. ఆనందంలో తేలియాడుతూ ఉంటాడు.

రచన : వేదమూర్తి, తపోనిష్ఠ పండిత శ్రీరామశర్మ ఆచార్య

అనువాదం : విశ్వనాథ్.

గాయత్రీ ఉపనిషద్

వేదములనుండి బ్రాహ్మణములు ఆవిర్భవించాయి. ప్రతియొక్క వేదానికి కొన్ని కొన్ని బ్రాహ్మణములున్నవి. అందులో కొన్ని మాత్రమే అందుబాటులో ఉన్నాయి. కాలము యొక్క కుటిలగతి వల్ల ఎన్నో నశించి పోయినవి.

ఋగ్వేదమునకు రెండు బ్రాహ్మణాలున్నాయి. వానిపేర్లు సాంఖ్యాయనము, ఐతరేయము. సాంఖ్యాయనాన్నే కౌషీతకి యనిగూడ పిలుస్తారు. యజుర్వేదమునకు మూడు బ్రాహ్మణాలున్నాయి. అవి శతపథ బ్రాహ్మణము, కాణ్వ బ్రాహ్మణము, తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణము.

సామ వేదమునకు 11 బ్రాహ్మణాలు దొరుకుతాయి. అవి ఆర్షేయ బ్రాహ్మణము, జైమినీ ఆర్షేయ బ్రాహ్మణము, సంహితోపనిషద్బ్రాహ్మణము, మంత్ర బ్రాహ్మణము, వంశ బ్రాహ్మణము, సామ విధాన బ్రాహ్మణము, షడ్వింశ బ్రాహ్మణము, దేవతాధ్యాయ బ్రాహ్మణము, తాండ్య బ్రాహ్మణము, జైమినీయ బ్రాహ్మణము, జైమినీయ ఉపనిషద్బ్రాహ్మణము.

అథర్వ వేదమునకు కేవలం ఒకే బ్రాహ్మణం లభ్యమవుతున్నది. దానిపేరు గోపథ బ్రాహ్మణము. గోపథ మందలి 31 నుండి 38 వరకు గల ఎనిమిది ఖండిక లను గాయత్రీ ఉపనిషత్తుగా పిలుస్తారు. వానిలో మైత్రేయ-మౌద్గల్య పరస్పర వివాదం ద్వారా గాయత్రియొక్క మహత్వ పూర్ణ రహస్యం తెలుస్తుంది. సాధారణ శబ్దార్థముల ననురించి బుద్ధి-ప్రేరణాత్మక ప్రార్థనయే గాయత్రి యందలి తాత్పర్యము. కాని ఈ ఉపనిషత్తునందు బ్రహ్మ విద్య యనబడే పరమార్థ విద్యతో సంబంధాన్నేర్పాటు చేసే రహస్యాలు తెలుస్తాయి.

ఏతద్ధస్మ ఏతద్విద్వాంసమేకా దశాక్షం
మౌద్గల్యంగ్లావో మైత్రే యోఽభ్యాజగాం.

ఏక దశాక్షుడైన మౌద్గల్యుని వద్దకు గ్లావుడైన మైత్రేయుడు వెళ్ళాడు.

సత స్మిన్ బ్రహ్మచర్య వసతీతి విజ్ఞయో వాచ
-కింమస్మి న్నయ్యం అథ తన్మౌద్గల్యో ద్యేతి
యదస్మిద్బ్రహ్మచర్య వస తీతి-

మౌద్గల్యుని, బ్రహ్మచారిని చూచి వాని మాటలువిని గ్లావుడు (చిరునవ్వుతో) అన్నాడు. "మౌద్గల్యుడు ఈ బ్రహ్మచారికి ఏమి చదువు చెప్పుతున్నాడు (అంటే ఏమీ చెప్పటంలేదు అని).

-తద్ధి మౌద్గల్య స్సంతే వాగీ శుశ్రావ
స ఆచార్యాయాబ్రజ్యాచ చక్షే-

మౌద్గల్యుని బ్రహ్మచారి ఈ మాటలను విని తన ఆచార్యుని వద్దకు పోయి ఈ విధంగా అన్నాడు.

"దురధీయానం వా అయంభవంత బోధద్య యమధాతిధిర్భవతి"

"ఈనాడు వున్నట్టి అతిథి మిమ్మలను మూర్ఖులని పిలిచాడు"

కిం సౌమ్య విద్వనితి-

"అతడు విద్వాంసుడేనా" అని మౌద్గల్యుడడిగాడు.

త్రీన్ వేదాన్ బ్రూతే భో ఇతి

"అవును స్వామీ, అతడు మూడు వేదములను గురించి ప్రవచించాడు" అన్నాడు శిష్యుడు.

"తస్య సౌమ్య యోవిద్వాన్ విపష్టో విజిగీషోఽన్తే వాసీతం మే ఽఽ హ్వయేతి"

హే సౌమ్య! విద్వాంసుడై, సూక్ష్మదర్శియై విజయాన్ని కోరే అతడెవరి శిష్యుడో! అతన్ని నావద్దకు పిలు!

"తమాజిహావ. తమభ్యువాచా సాధితి భో ఇతి"

అప్పుడు శిష్యుడు మైత్రేయుని పిలుచుకొని వచ్చి గురువుగారికి పరిచయం చేశాడు.

"కిం సౌమ్య తవాచా ర్యోఽధ్యేతీతి ?"

మౌద్గల్యుడు అడిగాడు "ఓ సౌమ్యుడా! మీ ఆచార్యులు నీకు నేర్పిన దేమిటి ?

-త్రీన్ వేదాన్ బ్రూతే సోఽతి-

యన్నుఖిలు సౌమ్యాస్మాభిః సర్వేవేదా ముఖతో గృహీతాః, కథత ఏవామంర్యోచా భాషతే. కథంను సచేత్సామ్య దురధీయానోభవిష్యతి, ఆచార్యో బాల బ్రహ్మచారీ బ్రహ్మచారిణ సావిత్రీం. ప్రాహ ఇతి వక్ష్యతి.

హే సౌమ్యుడా ! ఇది తెలిస్తే చెప్పు. ఆచార్యుడు తన బ్రహ్మచారికి దేనిని ఉపదేశిస్తాడో, అది సావిత్రి. అంటే, గాయత్రి యొక్క శబ్దార్థము; స్థూలార్థము అది గూడా చెప్పు!

-తత్వ బ్రూయాద్దురధీ యాన తం వైభవాన్మౌద్గల్య మవోచత్, సత్వాం యం ప్రశ్నమ ప్రాక్షీన్న తం వ్యవోచః. పూరా సంత్సరాదార్తి మారిష్య సీతి-

నీవు మా ఆచార్యులైన మౌద్గల్యుని మూర్ఖుడని పిలిచావు. నీకు ఆయన వేసిన ప్రశ్నకు సమాధానం చెప్పలేక పోతే ఒక సంవత్సరం లోపల నీవు కొన్ని కష్టాలలో పడతావు.

-శిష్టాః శిష్టేభ్య ఏవంభాషేరన్. యహ్యేనమహం ప్రశ్నం పృచ్ఛామి నతం వివక్ష్యతి నహ్యేన మధ్యే తీతి-

ఓ సౌమ్యుడా! మేము గూడా వేదముల నన్నిటినీ అధ్యయనం చేశాము. అయినప్పటికీ మీ ఆచార్యులు నన్ను మూర్ఖునిగా ఎందుకు పిలిచినట్లు ? శిష్యులు, శిష్యులతో ఈ విధంగా మాట్లాడ వచ్చునా ? మేము వేసిన ప్రశ్నకు జవాబు చెప్పకపోతే ఆయన మీకు చెప్పలేదనే అనుకోవాలి.

-సహ మౌద్గల్యః స్వమంతే వాసీన మువాచ పరేహి సౌమ్య గ్లావం మైత్రేయముపాసీత్ అధీహి భోః సావిత్రీం. గాయత్రీం చతుర్వింశతి యోనిం ద్వాదశస్యామిధునాం. యస్యాంభృగ్వంగిరశ్చ క్షుర్యస్యాం సర్వమిదంశ్రుతం తాంభవాన్ ప్రబ్రవీత్వితి-

అప్పుడు మౌద్గల్యుడు తన శిష్యునితో అన్నాడు 'సౌమ్యుడా! నీవు వెళ్ళు. గ్లావమైత్రేయుని సమక్షంలో కూర్చొని అడుగు "12 మిధునములు, 24 యోనులు గల భృగ్వంగిరసులు ఎవరి నేత్రములో, అందరును నెవరికి ఆశ్రితులో అట్టి గాయత్రీ సావిత్రిని మాకు నేర్పండి" అని.

ఈ ఖండికలో మౌద్గల్యుడు మైత్రేయుని గాయత్రి యందలి రహస్యాన్ని గురించి అడుగుతాడు. మామూలు అర్థం అందరికీ తెలుసు. ఇందులో మా అందరికీ సద్బుద్ధి నివ్వమని ప్రార్థన ఉన్నది. ఇటువంటి మంత్రములు శ్రుతి, స్మృతులలో అనేకం ఉన్నాయి. వానిలో ఈ మంత్రంతో సమానంగా, యింతకంటె ఎక్కువగాకూడా బుద్ధి, వివేకములకై ప్రార్థనలు చేయబడి ఉన్నాయి. కాని గాయత్రియందలి విశిష్టత కారణంగా వేదమాతగా పిలువబడింది. సమస్త శ్రుతి క్షేత్రములలో ఎంతో మహత్వం యివ్వబడింది. ఇందుకు ఏదో ఒక గొప్ప కారణం ఉండి తీరాలి. ఆ రహస్యాన్ని మైత్రేయు నడిగాడు.

సగ్రాద్రాజితమ యత్రేతరో బభూవతేన ప్రపచ్ఛ సహ నప్రతిపదే

మౌద్గల్యుని శిష్యుడు మైత్రేయునివద్దకు వెళ్ళాడు. ప్రశ్న వేశాడు. కాని జవాబు లేదు.

-తం హోవాచ దురధీయానంతం వైభవాన్మౌద్గల్య మవోచత్స త్వాయం ప్రశ్నమప్రాక్షీన్నతం త్యవోదః పురా సంబత్సరాదార్తి మా రిష్య సీతి-

అతడన్నాడు "మీరు మౌద్గల్యుని మూర్ఖుడన్నారు. మిమ్ము ఆయన అడిగిన విషయాన్ని మీరుచెప్పటం లేదు. అందువల్ల మీకు ఒక సంవత్సరం లోపలి కష్టాలు కలుగవచ్చు.

-సహమైత్రేయః స్వామంతేవాసీన ఉవాచ. యధార్థం
భన్తోయధా గృహం యధామనో విప్ర సృజ్యతాందురధీయానం
వా అహం మౌద్గల్యమవోచం సయం ప్రశ్న మాత్రాక్షీన్నతం
వ్యవోచ, తముపైశ్యామి, శాంతిం కరిష్యామితి । -

అప్పుడు మైత్రేయుడు శిష్యులతో ఈ విధంగా అన్నాడు. "ఇప్పుడు మీరు మీ మీ యిష్టం వచ్చిన రీతిని యిళ్ళకు వెళ్లండి. నేను మౌద్గల్యుని మూర్ఖుడని నిందించాను. కాని ఆయన అడిగిన ప్రశ్నకు నేను జవాబీయ లేక పోయాను. నేను ఆయన వద్దకు స్వయంగా వెళ్ళి శాంతింప జేస్తాను.

-సహమైత్రేయః ప్రాతః సమిత్పాణి మౌద్గల్య
ముప ససాదా సౌవ అహంభో మైత్రేయ ఇతి-

మరునాడు ఉదయం సమిత్పాణియై మైత్రేయుడు మౌద్గల్య ఋషి వద్దకు వెళ్లి "నేను మైత్రేయుడను, తమ సేవకే వచ్చాను" అన్నాడు.

కిమర్థమితి – ?

ఎందులకు – అని ఆయన ప్రశ్నించాడు.

–దురధీయానం వా అహం భవంతమవోచం త్వ మాయప్రశ్న మ ప్రాక్షిన్నతీం వ్యవోచం, తముపైష్యామి, శాంతిం కరిష్యామితి–

మైత్రేయుడన్నాడు– "నేను మిమ్ము మూర్ఖులని నిందించాను. మీరడిగిన ప్రశ్నకు సమాధానం చెప్పలేక పోయినాను. నేను మిమ్ము సేవించి సంతుష్టులను చేస్తాను.

–సహోవాచ అత్రవా ఉపేతంచ సర్వచకృతం పాపకేన త్వాయానేన చరంతమాహుః అథోఽవం మమ కల్యాణష్టం తే దదామి తేవ యాహితి–

మౌద్గల్యుడన్నాడు– మీరు యిక్కడికి వచ్చారు. కాని లోకులనేది మీరు శుద్ధ భావనలో రాలేదని, కాని నేను మీకు కల్యాణకరమైన భావననే యిస్తాను. అది తీసికొని వెళ్లండి–

సహోవాచ–ఏయదేవా త్రాత్షించా నృశస్యచ యథా భవానాహ. ఉపాయామి త్వేవ భవంత మితి–

మైత్రేయుడన్నాడు–మీరు చెప్పిన మాటలు భయమును పోగొట్టువవి. దయతో కూడినవి. మీ సేవలో నేను సమిధలను చేతిలో నుంచుకొని కూర్చొనుచున్నాను.

–తం హోతేధాయ–

అప్పుడాయన విధిపూర్వకంగా సేవలో కూర్చున్నాడు.

–తంహోపేత్య పప్రచ్ఛ–

కూర్చొని ఈ విధంగా ప్రశ్నించాడు.

–కిం స్విదాహుర్భోః సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య కవయః కిమాహుః. ధియో విచక్షయదితః ప్రవేత్త ప్రచోదయన్సవితాయాభిరేతి–

(1) సవితను వరేణ్యుడని ఎందుకన్నారు ?

(2) ఆ దేవుని భర్గుడెవరు ?

(3) తమకు తెలిస్తే "ధీ" సంజ్ఞగల తత్వాన్ని వివరించండి.
అందరకు ప్రేరణ నిచ్చే సవిత దేనితో విచరణ చేయును ?

–తసామ ఏతత్ప్రో వాచ–

ఆయన జవాబిచ్చాడు.

–వేదాశ్ఛందాంసి సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య కవయోఽన్నమాహుః కర్మాణి ధియస్తదుతే బ్రవీమి ప్రచోదాయ స్సవితా యాభిరేతి–

(1) వేదములు, ఛందములు సవిత యొక్క వరేణ్యములు

(2) విద్వాంసులు అన్నమునే దేవునియొక్క భర్గునిగా తెలుసుకున్నారు.

(3) 'కర్మ' యే ఆ 'ధీ' తత్వము. దాని ద్వారానే అందరకు ప్రేరణ నిచ్చు 'సవిత' విచరణ చేయును.

–తముప సంగృహ్య పప్రచ్ఛా ధీహి భోః, కః సవితా, కా సావిత్రీ–

అదివిని మరల ప్రశ్నించాడు–సవిత ఎవరు ? సావిత్రి ఎవరు ?

మౌద్గల్యుని అభిప్రాయాన్ని మైత్రేయుడు చక్కగా అర్థం చేసుకున్నాడు. అతడు నిజం తెలుసుకోవాలని ఆలోచించి తెలుసుకున్నది–నేను గాయత్రి యొక్క ఆ రహస్యాన్ని, తెలుసుకోలేదు–దేనివల్ల దానికి అంతటి మహత్వం కలిగిందీనూ–అతడు ఆలోచించాడు–ఆ మూల కారణం తెలియకపోతే గాయత్రి యొక్క బాహ్య ప్రతీకలను తెలుసున్నంత మాత్రాన కించిత్తు లాభం కూడా లేదు. అందువలన, వేద ప్రవచనములు ఎంత చేసినప్పటికినీ మూలకారణం తెలియనంత వరకూ ఉపయోగం కలుగదు. అందువలన ముందు గాయత్రీ రహస్యాన్ని తెలుసుకుని, తరువాత తక్కిన పనులు చేస్తాను. అతడు తన విద్యార్థులందరకూ సెలవిచ్చి పంపి తాను స్వయంగా నమ్రతతో, సమిధలను చేతిలోఉంచుకొని శిష్య భావంతోమౌద్గల్యునివద్దకు వెళ్ళాడు. విద్యను పొందటానికి–విశేషంగా ఆధ్యాత్మ విద్యను పొందటానికి– విద్యార్థి తన అధ్యాపకుని వద్దకు వెళ్లేటప్పుడు నమ్రతత, శ్రద్ధ మనసున నింపుకొని, వెళ్లడం పరిపాటి. ఇటువంటి ఆర్ష ప్రణాళికను వలిపెట్టి నేడు విద్యార్జన చేయడం, విచ్చలవిడితనం క్రిందికి మారిపోయింది. గురువు ఆశీర్వాదంలేనిదే చదివిన విద్య నిష్ఫలమై పోతుంది.

మైత్రేయుడడిగాడు "గాయత్రి యొక్క మొదటి పదమందువచ్చే శబ్దముల రహస్యంచెప్పమని" (1) సవిత యొక్క వరేణ్యమేమి ? అంటే అర్థం–ఆ తేజస్వి యైన పరమాత్మ ఎందువలన వరేణ్యుడు (శ్రేష్ఠుడు). ఏ ఉపాయంతో ఈశ్వరుని పొందవచ్చును. (2) ఆ దేవుని యొక్క భర్గుడెవరు ? (శ్రేష్ఠుని దేవత అంటారు. బలంకలవానిని భర్గుడంటారు) (3) దేని ద్వారా పరమాత్మ సర్వులకు ప్రేరణ చేస్తాడు. అంటే ఆ మాధ్యమం (MEDIUM) ఎవరు ?

ఈ మూడు తత్వములను గురించీ. మైత్రేయుడు మౌద్గల్యుని ప్రశ్నించాడు. దీనికి జవాబును మౌద్గల్యుడు టూకీగా యిచ్చాడు. కాని దానిని చాలా గంభీర పూర్వక విచారణ చేయాలి. అప్పుడే దాని మహత్వం తెలుస్తుంది.

మౌద్గల్యుడంటాడు-

(1) వేదములు, ఛందములు సవిత యొక్క వరేణ్యములు.

(2) అన్నమునే దేవత యొక్క భర్గునిగా పేర్కొన్నారు.

(3) కర్మయే ధీతత్వము. దాని ద్వారానే ఈశ్వరుడు సర్వులకు ప్రేరణ నిస్తాడు. అందరికీ వికాసం కలుగుతుంది.

ఇప్పుడు వివరంగా తెలుసుకుందాం

(1) వేదము అంటే జ్ఞానము. ఛందము అంటే అనుభవం. నిజానికి ఆత్మజ్ఞానంతో పరమాత్మ లభిస్తాడు. కాని ఆ జ్ఞానము కేవలము వాచికమే కాదు. బరువును మోసే గాడిదవలె అనేక పుస్తకాలను చదవటం వల్ల, చిలకలవలె, గోరువంకలవలె, గొప్ప మాటలతో ప్రవచనాలు చేయడంవల్ల ఉపయోగంలేదు. మన తత్వజ్ఞానము అనుభవ సిద్ధమై ఉండాలి. ఆ కారణంగా తర్కము, ప్రమాణము, ఉదాహరణలతో సత్యాన్ని తెలుసుకోవాలి. ఆ సత్యమును గురించి ప్రతి మనుష్యుని మనస్సులోనూ అగాధమైన శ్రద్ధ ఉండాలి. ఆ శ్రద్ధ జీవితంలో ఆచరణ పూర్వకంగా ఉండాలి. మొదట పూర్తి తత్పరత, సత్యము, నిష్పాక్షికతగల దృష్టి ఉండాలి. ఏఏ సిద్ధాంతములు ఉచితములో, మంగళకరములో గ్రహించాలి. అప్పుడు సత్యము, పరోపకారము, సంయమము, నమ్మదగి వుండటం (విశ్వాసము) మొదలైన గుణములు అన్ని విధాలా శ్రేయస్కరములని తెలుస్తుంది. ఆ సిద్ధాంతాలను జీవితంలో ఆచరణలో పెట్టాలి. సద్ జ్ఞానము శ్రద్ధా భూమియందు పరిపక్వం కావాలి. అది ఈశ్వర ప్రాప్తికి ప్రధానోపాయము. సిద్ధాంతాలు లేకుండా కేవలం అనుభవం బలహీనమైనది. అనుభవం లేకుండా జ్ఞానం నిష్ఫలం.

ఎప్పుడు మనుష్యుని జ్ఞానము శ్రద్ధయందు పరిణతమవుతుందో, అప్పుడు డంబము, ఛలము, మాత్సర్యము, కపటము, ధూర్తత్వము, దాపరికము వదలిపెట్టి సమస్త మనోభూమి గూడా ఒకే జాతికి చెందిన శ్రద్ధలో పరిణతి కలుగుతుంది. అప్పుడు పరమాత్మ లభిస్తాడు. వేద, ఛందముల సమ్మిశ్రణమునందు సవిత యొక్క వర్ణన చేయబడింది. జ్ఞానముతో అనుభవంతో పరమాత్మను పొంద వచ్చునని చెప్పబడింది.

(2) ఈ ప్రశ్నకు సమాధానంగా మౌద్గల్యుడు ఈ విధంగా అన్నాడు. దేవుని భర్గము అన్నము. శ్రేష్ఠుడు కావడానికి బలవంతుడు కావాలి. అందుకు అన్నం కావాలి, అర్థాత్తూ సాధన కావాలి. సాధన, సామాగ్రి లక్ష్మి కలసి ఒక శక్తి. ఈ శక్తి అసురుల చేతిలో పడితే అసురత పెరుగుతుంది. దేవతల చేతిలో పడితే దేవత్వం పెరుగుతుంది. దేవతలు బలవంతులవుతారు. శాసనశక్తి క్రూరుల, దుష్టుల చేతికి చిక్కితే దుర్మార్గం అంతటా విస్తరిస్తుంది. పూర్వ కాలంలో భారతదేశంలో రాజశక్తి విదేశీయుల చేతుల్లో ఉన్నది. అందువలన భారతదేశం ఎంత దిగజారిందీ అందరికీ తెలిసిన విషయమే. అదే రాజశక్తి మంచివారి చేతిలో పడితే మనదేశం గూడా అమెరికాతో సమానంగా ఎంతో ఉన్నత స్థితికి రాగలుగుంది. అరవిందయోగి తన 'గీతాపుస్తకం'లో ఈ విధంగా వ్రాశారు "లక్ష్మిపై (సంపదపై) శ్రేష్ఠ జనుల ఆధిపత్యం ఉండాలి. అందువల్ల ప్రపంచంలో సుఖశాంతులు కలుగుతాయి. అదే లక్ష్మి అసురుల చేతిలో పడితే విశ్వానికే ప్రమాదం కలుగు తుంది. దేవతలకు సంపద భోగం కొరకు కాదు. లోభం కొరకు కాదు సంగ్రహం కొరకు కాదు, అహంకార ప్రదర్శన కొరకు కాదు, అన్యాయం చేయటానికి కాదు, ధనంతో, సాధన సామగ్రితో దైవత్వము యొక్క రక్ష, వృద్ధి చేయవచ్చునని తన్ను తాను బలవంతునిగా, క్రియాశీలునిగా, సాధన సంపన్నునిగా రూపొందించుకొన వచ్చునని. అన్నమును అంటే సాధనను, సామగ్రిని లక్ష్మియొక్క ప్రతీకగా గ్రహించాలి. మౌద్గల్యుని జవాబు దేవుని యొక్క భర్గము అన్నము- అంటే శ్రేష్ఠునియొక్క బలము సాధన. లేకపోతే బలహీనుడుగా ఉండి పోతాడు.

(3) మౌద్గల్యుని మూడవజవాబు–కర్మయే 'ధీ' తత్వము అని. దీని ద్వారా పరమాత్మ అందరిలోనూ వికాసమును కలిగిస్తాడు. పరమాత్మయొక్క కృపవలనే అందరికీ వికాసం కలుగుననేది తిరుగులేని సత్యము. పరమాత్మ అందరినీపైకి, ఉన్నతివైపునకు ప్రేరేపిస్తాడు. కాని ఆ ప్రేరణయే 'ధీ' అని తెలుసుకోవాలి. 'ధీ' అంటే అర్థము బుద్ధి. కర్మ చేయటానికి ప్రేరేపించేటటువంటిది. ప్రోత్సహించేది. కర్మ చేయటంలో సంలగ్నంచేసేది. పరమాత్మకు ఎవరిపై కృప కలిగితే, వారికి ఆ విధమైన

బుద్ధి లభిస్తుంది. మనుష్యునిపై పరమాత్ముని కృప ఉన్నదా లేదా అనే విషయం ప్రగతి కావాలంటే ఆ మనుష్యుడు ఉత్సాహంతో తన్మయతతో, జాగరూకతతో, యిష్టతతో పనిచేస్తున్నాడా అనే దాని మీద ఆధారపడి ఉంటుంది. ఆతని స్వభావంలో ఈ రుచి ఉంటే అతనిని వికసింప జేయటానికి పరమాత్మ 'ధీ' శక్తిని యిచ్చినట్లే తెలుసుకోవచ్చు.

ఎంతమంది సోమరులుగా, పనిపాటలు లేని వారుగా, అనుచిత కార్యములు చేసేవారుగా ఉంటూ, నిరాశతో నిండి, నిండు మనసుతో పనిచేయక, యిష్టంలేక వెట్టిచాకిరీ చేసినట్లు చేస్తున్నారు ? వారికి ఎంత చిన్న పని యిచ్చినా పర్వతాన్ని మోస్తున్నట్లు భావిస్తారు. కొద్ది శ్రమపడ్డా ఎంతో అలసిపోతారు. వీరంతా ఈశ్వరుని కృపకు అపాత్రులు. కర్మ ప్రేరకమైన బుద్ధిలేక పోవటం వలన వీరు అభావగ్రస్తులుగానే (దరిద్రులుగానే) ఉండిపోతున్నారు.

మౌద్గల్యుని ఉపయుక్త కథనము గంభీర సత్యము. దీనిని కొట్టివేయడానికి ఆస్కారమే లేదు. భాగ్యం కోసం ఏడ్చేవారు, తలవ్రాత అని నెత్తిబాదుకునేవారు, తమ దోషాలకు యితరులపై నెపంవేసి సంతోషించే వారు ఈశ్వరుని కృపకు పాత్రులు కానివారు మాత్రమే. ఈ కృప పొందటం అందరికీ సులభమే. అదివారి చేతులలోనే ఉన్నది. 'ధీతత్వము అంటే కర్మశీలత అలవరచుకొని ఎవరైనా ఈశ్వరుని కృపకు, ఉన్నతికి అధికారులు కావచ్చును. పరమాత్మ తన కృపనుండి ఎవరినీ వంచితులను చేయడు. మనుష్యుడు తన దుర్బుద్ధి కారణంగా వానిని తానే వదలుకుంటున్నాడు.

-మనఎవసవితావాక్ సావిత్రీ యత్రహ్యేవ మనస్తద్వాక్
యత్రవైవాక్తన్మన ఇతి ఏతేద్వేయోనీ ఏకం మిధునం ॥ 1 ॥

మనస్సే సవిత, వాక్కు సావిత్రి. ఎక్కడ మనస్సు ఉంటుందో, అక్కడ వాక్కు ఉంటుంది. ఎక్కడ వాక్కు ఉంటుందో అక్కడ మనస్సు ఉంటుంది.

-అగ్నిరేవ సవితా పృధివీ సావిత్రీ యత్రహ్యే వాస్త త్పృధివీ
యత్రవై పృథివీ తదగ్నిరితి ఏతేద్వేయోనీ ఏకం మిధునం ॥ 2 ॥

అగ్ని సవిత, పృధ్వి సావిత్రి. ఎక్కడ అగ్ని ఉంటుందో అక్కడ పృధివి ఉన్నది. ఎక్కడ పృధ్వి ఉన్నదో అక్కడ అగ్ని ఉన్నది

-వాయురేవ పవితా అంతరిక్షం సావిత్రీయత్ర హ్యేవ వాయు స్తతంత రిక్షం
యత్రవా అంతరిక్షం తద్వాయురితి ఏతే ద్వేయోనీ ఏకం మిధునం.-

వాయువు సవిత, అంతరిక్షము సావిత్రి ఎక్కడ వాయువు ఉన్నదో అక్కడ అంతరిక్షం ఉన్నది. ఎక్కడ అంతరిక్షం ఉన్నదో అక్కడ వాయువు ఉంటుంది.

-ఆదిత్య ఏవ సవితా ద్యౌః సావిత్రీ యత్రహ్యేవాదిత్య స్తద్ ద్యౌఃయత్ర
వైద్యౌస్తదాదిత్య ఇతి. ఏతే ద్వేయోనీ ఏకం మిధునం.-

ఆదిత్యుడే సవిత- ద్యౌ సావిత్రి - ఎక్కడ ఆదిత్యుడున్నాడో అక్కడ ద్యౌలోకం (ద్యులోకం) ఉన్నది. ఎక్కడ ద్యులోకం ఉన్నదో అక్కడ ఆదిత్యుడున్నాడు.

-చంద్రమా ఏవ పవితా నక్షత్రాణాం సావిత్రీ యత్రహ్యేవ చంద్రమాత్రా
స్తన్నక్షత్రాణి. యత్రవై నక్షత్రాణితచ్చంద్రమా ఇతి ఏతేద్వేయోనీ ఏకం
మిధునం.-

చంద్రుడే సవిత నక్షత్రములు సావిత్రి. ఎక్కడ చంద్రుడున్నాడో అక్కడ నక్షత్రాలున్నాయి. ఎక్కడ నక్షత్రాలున్నవో అక్కడ చంద్రుడున్నాడు.

-అహోధ సవితా రాత్రిః సావిత్రీ యత్రహ్యేవాహ స్తద్రాత్రిః యత్రవై రాత్రి
స్తదహరితి ఏతేద్వే యోనీ ఏకం మిధునం.-

పగలు సవిత రాత్రి సావిత్రి. ఎక్కడ దినమున్నదో అక్కడ రాత్రి ఉన్నది ఎక్కడరాత్రి ఉన్నదో అక్కడ పగలు ఉన్నది.

-ఉష్ణమేవ సవితాశీతం సావిత్రీ యత్రహ్యేవోష్ణమ్ తత్రశీతం యత్రవైశీతం
తదుష్ణమితి ఏతేద్వే యోనీ ఏకం మిధునం.-

ఉష్ణము సవిత శీతము సావిత్రి. ఎక్కడ ఉష్ణమున్నదో అక్కడ శీతమున్నది ఎక్కడ శీతమున్నదో అక్కడ ఉష్ణమున్నది.

-అభ్రమేవ సవితా వర్షం సావిత్రీ యత్రహ్యేవాభ్రం తద్వర్షంతత్రవైవర్షం
తదభ్రమితి ఏతే ద్వే యోనీ ఏకం మిధునం-

మేఘములు సవిత వర్షము సావిత్రి. ఎక్కడ మేఘములున్నవో అక్కడ వర్షం ఉన్నదిఎక్కడ వర్షమున్నదో అక్కడ మేఘములున్నవి.

-విద్యుదేవ సవితాస్తనయిత్నుః సావిత్రీ. యత్రహ్యేవ విద్యుత్తత్స్తనయిత్నుః
యత్రవై స్తన్నయిత్ను స్తద్విద్యు దితి ఏతేద్వే యోనీ ఏకం మిధునం.-

విద్యుత్తు సవిత మెరుపు సావిత్రి. ఎక్కడ విద్యుత్తు ఉన్నదో అక్కడ మెరుపు ఉన్నది. ఎక్కడ మెరుపు ఉన్నదో అక్కడ విద్యుత్తు ఉన్నది.

-ప్రాణ ఏవ సవితా అన్నం సావిత్రీ యజ్ఞహ్యేవ ప్రాణ స్తదన్నం యత్రవా అన్నం తత్ప్రాణ ఇతి. ఏతేద్వే యోనీ ఏకం మిదునం.-

ప్రాణము సవిత అన్నము సావిత్రి. ఎక్కడ ప్రాణమున్నదో అక్కడ అన్నమున్నది ఎక్కడ అన్నమున్నదో అక్కడ ప్రాణమున్నది.

-వేదా ఏవసవితాఛందాంసి సావిత్రీ యత్రహ్యేవ వేదాస్తత్ర ఛందాంసి యత్రవై ఛందాంసి తత్ర వేదా ఇతి ఏతేద్వే యోనీ ఏకం మిధునం.-

వేదములు సవిత ఛందము సావిత్రి. ఎక్కడ వేదములున్నవో అక్కడ ఛందములున్నవి. ఎక్కడ ఛందములున్నవో అక్కడ వేదములున్నవి.

-యజ్ఞ ఏవ సవితా దక్షిణా సావిత్రీ యజ్ఞ హ్యేవా యజ్ఞస్త ద్దక్షిణా తత్రవై దక్షిణా తద్యజ్ఞం ఇతిద్వేయోనీ ఏకం మిధునం.-

యజ్ఞము సవిత, దక్షిణసావిత్రి. ఎక్కడ యజ్ఞం ఉంటుందోఅక్కడ దక్షిణ ఉంటుంది. ఎక్కడ దక్షిణ ఉంటుందో అక్కడ యజ్ఞం ఉంటుంది.

-ఏతదస్మై తద్వి ద్వాంసము పకారీ మాసస్తు బ్రహ్మచారీ తే పంస్థిత ఇతి-

విద్వాంసుడవు పరోపకారివీ యైన ఓ మహారాజా తమ సేవకైఈ బ్రహ్మచారి వచ్చాడు.

-అధైత ఆసస్తురాచితి ఇవిచితో బభూవ అధోత్థాయ ప్రావాజేదితి.-

ఈ బ్రహ్మచారి మీ వద్దకు వచ్చి జ్ఞానము వలన పరిపూర్ణుడైనాడు అని ఆయన వెళ్లిపోయాడు

-ఏతద్వా అహం వేద నైతాసు యోనిష్వత ఏతేభ్యా దా మిధునే భ్యః సంభవతో బ్రహ్మచారీ మమ పురాయుషః ప్రేయాదితి-

ఆయన యింకా యిలా అన్నారు ఆయోనుల యందు, అథవా ఈ మిధునముల యందు నుండి వచ్చిన బ్రహ్మచారు లెవ్వరును అల్పాయువులుకారు.

ఇక్కడ ప్రశ్న సవిత ఎవ్వరనీ సావిత్రిఎవ్వరని గాయత్రి యొక్క దేవత సవితయని తెలిపింది. ప్రతి ఒక్క మంత్రానికి ఒక దేవత ఉంటుంది. అందువలన

ఈమంత్రము యొక్క విషయమేమి అనేది తెలుస్తుంది. గాయత్రి యొక్క మంత్రాధిష్టాన దేవత సవిత అయినందు వల్ల మనకు తెలిసేది ఈ మంత్రము యొక్కవిషయము సవితయని సవితయొక్క ప్రాధాన్యత వల్ల ఈ మంత్రానికి సావిత్రి అని గూడా రెండవ పేరు వచ్చింది. మైత్రేయుడడుగుతాడు- ధనవంతుడైన సవిత ఎవ్వరని, ఆ సావిత్రి ఏమని మహర్షి మౌద్గల్యుడు సమాధానం మిస్తాడు - సవితకు, సావిత్రికి విడదీయరాని సంబంధం ఉన్నదని ఒకటి ఎక్కడ ఉంటే అక్కడ రెండవది గూడా ఉండితీరుతుందనీ - రెండూ కలిసి ఒక జోడూ (మిధునం అవుతుందనీ- ఒకటి కేంద్రమైతే రెండవది శక్తియనీ- ఒకటి రెండవదానికి పూరకమనీ -

శక్తి మార్గము యొక్క మహాత్వము ఆ శక్తి యొక్క విస్తరణ వల్ల కలుగుతుంది. ప్రతి యొక్క పరమాణువు గూడా అనంత శక్తి యొక్కపుంజమే ఒకపరమాణువు విస్ఫోటం చెందటం వల్ల ప్రళయమే కలుగుతుంది. కాని ఆ శక్తి యొక్క విస్తరణ, ప్రకటీకరణ ఎలా జరుగుతుందీఅనేది ముఖ్యవిషయం. ప్రకటీకరణం జరగకపోతే అంతటి అనంత శక్తి శాలియైన పదార్థము గూడా అస్తిత్వం లేనిదే అవుతుంది. దాని సంగతిఎవరికీ తెలియదు గూడా తేజస్వియైన పరమాత్మను సవిత అనే పదం ప్రకటిస్తే ఆయనశక్తినిసావిత్రి అనే పదం ప్రకటిస్తుంది. సావిత్రి సవితకు భిన్నం కాదు, కాగా పూరకం వాని మిధునము విడదీయరాని జోడి, సావిత్రి వల్లనే అంచిత్య అజ్ఞేయ, నిరాకార నిర్లిప్తుడైన పరమాత్మ నుండి లాభం పొంద గల్గుతాము.

ఈ విషయము అతి సూక్ష్మంగా గంభీరంగా ఆలోచిస్తే మాత్రమే అర్థమవు తుంది అందువల్లనే ఉపనిషత్కారులు ఎన్నో ఉదాహరణలిచ్చి చక్కగా అర్థమయ్యే టట్లు వర్ణించారు.

మనస్సు సవిత - వాక్కు సావిత్రి. ఎక్కడమనస్సు ఉంటే అక్కడ వాక్కు ఉంటుంది ఆ రెండు యోనులు ఒక మిధునము. ఈ విధంగా అగ్ని పృధ్వి, వాయువు-అంతరిక్షము, ఆదిత్యుడు-ద్యులోకము, చంద్రుడు-నక్షత్రములు, పగలు-రాత్రి, వేడి చల్లదనము.

వర్షము - వరుణుడు, విద్యుత్తు-మెరుపు, ప్రాణము-అన్నము వేదములు-ఛందములు, యజ్ఞము -దక్షిణ, అనే వివిద మిధునాలు చెప్పబడ్డాయి. ఇవి ఏవో కొన్ని ఉదాహరణలు మాత్రమే ఈ ఉదాహరణలు చెప్పి ఉపనిషత్కారుడు చెప్పేది ఒంటరిగా ఏవస్తువూ మనజాలదనీ, వెలుగులోకి రాదనీ విస్తరణ పొందదనీను. అవ్యక్తమైన పదార్థం ఎప్పుడు వ్యక్తమవుతుందో అప్పుడు దాని శక్తి ప్రకటకృత మవుతుంది. కేవలం

పరమాత్మ అయితే బుద్ధికి, మర్యాదకూ అతీతుడు. ఆయనను గూర్చిమనం ఆలోచించలేము. ఆయనను సమీపించనూలేము. లాభం పొందనూలేము. ఆ అవ్యక్త పరమాత్మ సవిత, తనశక్తి సావిత్రి ద్వారా అందరికీ ప్రకటితమవుతుంది. ఆ శక్తి యొక్క ఉపాసనద్వారా మాత్రమే ఆయన ప్రకటిత మవుతాడు ఆయనను పొందగల్గుతాం

లక్ష్మీనారాయణులు, సీతారాములు, రాధాకృష్ణులు, ఉమాశంకరులు, సవితా సావిత్రులు ప్రకృతీ పరమేశ్వరులు మిధునములు. ఒకదానికి ఒకటి పూరకములు, ప్రకటీకృతం కావడానికి కారణ భూతములు. జీవుడు కూడా మాయవలన అవ్యక్తము నుండి వ్యక్తుడవుతాడు. ఈ మిధునములు హేయములు, త్యాజ్యములు కావు. కాగా క్రియాశీలత విస్తారం కావడానికి తోడ్పడతాయి. మనుష్యుని వికాసం గూడా ఏకాంగి కాదు. అతడు తన శక్తులను విస్తరింప జేసుకోవలసి ఉన్నది. ఎవరు తమ శక్తులను పెంచుకుంటారో వారు ఉన్నతిని పొందుతారు.

శక్తికి, శక్తిమంతునికి అన్యోన్యాశ్రయ సంబంధంఉన్నది. ఏవిధంగా సవిత, సావిత్రితో ఓతప్రోతమై ఉన్నదో అదేవిధంగా మనం గూడా మన యొక్క బహుముఖమైన శక్తులతో పరిపూర్ణులం కావాలి. మనతోపాటు అనేకులను సహయోగంతో సంఘటితం చేయాలి. ఆ మిధునములు ఎంత ఎక్కువైతే అంత సుఖం.

ఈ శక్తి – శక్తి మంతుల రహస్యం తెలిసిన తరువాత మైత్రేయుడు సంతుష్టుడైనాడు. ఆయన అంటారు గదా – నేను, నీ శిష్యుడనైన నేను, ఈజ్ఞానముయొక్క వాస్తవిక సంగతిని తెలిసి పరిపూర్ణుడనైనాను. ఈ మిధునములు– యోనుల రహస్యం తెలిసినంతనే నాశిష్యులెవరూ అల్పాయువులు కారు అని. ఆశక్తినితన అవిచ్ఛిన్న అంగంగా తెలిసి, దురుపయోగంచేయకపోతే పైగా సదుపయోగం చేస్తే అన్ని విధాలా లాభాన్ని పొందగలరు. ఈవిధంగా శక్తియొక్క మహత్వం తెలిసి, సదుపయోగం చేసే వారు అల్పాయువులు కారు.

–బ్రహ్మ వేదం శ్రియం ప్రతిష్టా మాయతన మైక్షత తత్తయైన్వా యది
తద్వ్రతే ధ్రియేత్ సత్యయేవ ప్రత్యతిష్టతి–

బ్రహ్మ శ్రీ యొక్కప్రతిష్ఠ యొక్క ఆయతనమును చూచాడు. తపము చెయ్యవలసిందిగా ఆదేశించాడు. తపముయొక్క వ్రతధారణ చేసినందువల్ల సత్యమున ప్రతిష్ఠులవుతారు.

–స సవితాం సావిత్ర్యా బ్రాహ్మణం స్రష్టవా తత్సావిత్రీం పర్యదధాత్ –

ఆ సవిత సావిత్రితో బ్రాహ్మణులను సృష్టించి సావిత్రిని వారిచే ఆవరింపచేశాడు.

–తత్సవితుర్వరేణ్యం ఇతిసావిత్ర్యాః ప్రథమఃపాదః–

తత్సవితుర్వరేణ్యం అనేది సావిత్రి యొక్క మొదటిపాదం.

–పృధి వ్యర్చ సమద్ధాత్ ఋచా అగ్నిమ్ అగ్నినా
శ్రియం. శ్రియాస్త్రియం. స్త్రియో మిధునమ్
మిధునేన ప్రభామ్ ప్రజయా కర్మం కర్మణాతపం
తపసా సత్యం సత్యేన బ్రహ్మ బ్రహ్మణా బ్రాహ్మణం.
బ్రాహ్మణే న వ్రతం వ్రతేన వై బ్రాహ్మణఃసంశితో భవతి.
అశూన్యో భవతి, అవిచ్ఛిన్నో భవతి–

పృధ్వి శుక్రునితో కలుపబడి యుక్తమైనది. శుక్రునితో అగ్నికి, అగ్నితో శ్రీకి, శ్రీతోస్త్రీకి.స్త్రీతో మిధునమునకు,మిధునముతో సంతానమునకు, సంతానముతో కర్మకు, కర్మవలన తపమునకు, తపము వలన సత్యమునకు, సత్యముతో బ్రహ్మకు బ్రహ్మతో బ్రాహ్మణమునకు బ్రాహ్మణులతో వ్రతమునకు. బ్రాహ్మణుడు వ్రతము తోడనే తీక్షణుడవుతాడు, పూర్ణుడవుతాడు, అవిచ్ఛిన్నుడవుతాడు.

– అవిచ్ఛి నోఽ స్యతంతు రవిచ్ఛిన్నంజీవనం భవతి,య ఏవంవదేత్
యశ్చైవం విద్వానేవే మేతం సావిత్ర్యా ప్రథమపాదం వ్యాచష్టే –

ఎవరు ఈ ప్రకారం తెలుసుకుంటారో, తెలుసుకున్న ఏ విద్వాంసుడు ఈ ప్రకారం వ్యాఖ్యానం చేస్తాడో అతడు అతని వంశము, అతని జీవితము అవిచ్ఛిన్నమవుతాయి.

బ్రహ్మ తనలో తానుకేంద్రితుడై యున్నంత వరకూ ఎట్టి పదార్థమూలేదు. ఎప్పుడైతే ఆయన ఏకోహం బహుశ్యామ అని కోరాడో ఒకటి నుండి అనేకం కావటం ప్రారంభమైనది. ఆ ఇచ్ఛాశక్తి వలననే సృష్టి ఉత్పన్నమైనది. బ్రహ్మ సృష్టిని సాక్షాత్కరింప జేసినప్పుడు మూడు వస్తువులు ప్రధానంగా కనిపించాయి. (1) శ్రీ (2) ప్రతిష్ఠ (3) ఆయతనము అంటే జ్ఞానము. ఈ విలక్షణమైన సుఖ సామగ్రిని ఏవిధంగా పొందగలుగుతాము? ఈ రహస్యాన్ని ఉద్ఘాటిస్తూబ్రహ్మ యిలా అన్నాడు – తపస్సు చెయ్యి, అంటే తన్మయత్వంతో శ్రమించు అని. అది ఏవిధంగా సంభవం? తపస్సుతో కోరిన వస్తువులు ఏవిధంగా లభిస్తాయి? ఆ విషయాన్ని గూడా బ్రహ్మ బహు సుందరమైన

రీతిలో స్పష్టం చేశాడు. ఎప్పుడైతే తపస్సు యొక్క వ్రతధారణ చేస్తామో, తపస్సు యొక్క రుచి పూర్వకమైన శ్రమశీలతను తప స్వభావంగా మలుచు కుంటామో అప్పుడు అవశ్యం సత్యమందు ప్రతిష్ఠితులమవుతాము. తప్పక సరియైనమార్గం దొరుకుతుంది. ఆ మార్గాన పయనిస్తూ ప్రాణులు తమ అభీష్టమును పొందగలుగుతాయి.

శ్రీ కి, ప్రతిష్టకు జ్ఞానమునకు అధికారులను ఎవరు నియుక్తులనుచేశారు? ఈ విలక్షణ సుఖ సంపత్తి సాధనకు ప్రతి ఒక్కరూ అధికారులు కాజాలరు. సవిత అంటే పరమాత్మ సత్‌శక్తితో బ్రాహ్మణుని నిర్మించి అతనిని సావిత్రితో ఆవరింపచేశారు ఎవని యందు 'సత్' తత్వం విశేషంగా ఉంటుందో అతడు బ్రహ్మపరాయణుడు అంటే బ్రాహ్మణుడు. అట్టి వ్యక్తి, ఈశ్వరీయ దివ్యభావములతో, దివ్యశక్తితో ఆవరింపబడి ఉంటాడు. అతడు మాత్రమే శ్రీ ప్రతిష్ట జ్ఞానము అను సుఖ సంపత్తిని పొందగలుగుతాడు అతడు మాత్రమే వానిని సదుపయోగంచేసికొని లాభాన్వితుడవుతాడు. బలవంతంగా, అనధికారికంగా, వీనిని పొందినవానికి ఆ వస్తువులు విపత్తుగా పరిణమిస్తాయి.

ఆసురీ భావములతో ఆచ్ఛాదితుడైన వ్యక్తి తపస్వికాజాలడు. ఉచిత మార్గమున, తపస్సుతో, విశ్వాసంతో ఈ వస్తువులను పొందవలసి వుండగా, అతడు అవైధానిక, అనుచిత మార్గంతో టక్కుటమారంతో పొందుతాడు. అట్టివాడు తన శ్రీని, ప్రతిష్ఠను, జ్ఞానమును తనకు, యితరులకూ విపత్తి తేవడానికి మాత్రమే ఉపయోగిస్తాడు. మనం రోజూ చూస్తున్న విషయమే. ధనికులు ధన సంగ్రహం కొరకు ఎంతటి అనుచిత కార్యములను చేస్తున్నారో, ఆ సంచిత ధనాన్ని ఎట్టి అనుచిత మార్గాలలో వినియోగిస్తున్నారో, తమ ప్రతిష్ఠను దురుపయోగం చేసే నాయకులు, మహాత్ములు, సాధు సన్యాసులు అధికాధికంగా ఉన్నారు. జ్ఞానాన్ని దుర్వినియోగం చేసేవారి సంఖ్య గూడా తక్కువేమీ కాదు.

అబద్ధాన్ని నిజంగా, నిజాన్ని అబద్ధంగా నిరూపించే వకీళ్లసంఖ్య నేడు తక్కువేమీగాదు. అశ్లీలంగా, అసహ్యంగా రచించే రచయితల సంఖ్య, చిత్రీకరించే చిత్రకారుల సంఖ్య నేడు తక్కువేమీ కాదు. తప్పుడు సాక్ష్యాలతో, విజ్ఞాపనలతో తమ జ్ఞానాన్ని దుర్వినియోగం చేసేవారు అసంఖ్యాకంగా ఉన్నారు. అట్టి అసత్ శక్తి అధికంగా కలవారికి పై మూడు సంపదలూ (శ్రీ, ప్రతిష్ఠ, జ్ఞానము) లభిస్తే తప్పనిసరిగా వాటి దుర్వినియోగం జరుగుతుంది. దురుపయోగము యొక్క నిశ్చిత పరిణామం అవి నశించి పోవటం. అయోగ్యుడైన వాని చేతిలో ఎట్టి వస్తువూ ఎక్కువ కాలం నిలువక పోవడమనేది ప్రకృతి నియమం.

ఎవడు బ్రాహ్మణుడో, ఎవడు బ్రహ్మ ప్రకృతి గలవాడో అతనిని మాత్రమే బ్రహ్మ శ్రీ, ప్రతిష్ఠ, జ్ఞాన సంపదలను పొందటానికి అర్హునిచేశాడు. అదియే ఈశ్వరీయ నియమము. స్థాయీ రూపంలో ఎవరు శ్రీ ప్రతిష్ఠ, జ్ఞానములకు అధికారులవుతారో, శాశ్వతంగా వాని రసాస్వాదన చేసుంటారో వారే బ్రాహ్మణులు కావాలి. తమ గుణ, కర్మ, స్వభావముల యందు బ్రాహ్మభావనలను ప్రధానంగా నింపుకోవాలి. అట్టివారి వద్దనేపై మూడు రకాల సంపదలూ శాశ్వతంగా ఉంటాయి. సవిత, అంటే పరమాత్మ తన సావిత్రితో, అంటే సత్శక్తితో బ్రాహ్మణునికి వరము నిచ్చాడు. మనం తపస్సుతో, యోగంతో, యజ్ఞములతో, ప్రేమతో, న్యాయముతో బ్రాహ్మణులం కావడానికి ప్రయత్నించి ఈ మూడు సంపదలను పొందాలి.

బ్రాహ్మణుని వద్ద అంటే సన్మార్గగామి వద్ద వైభవం ఏవిధంగా చేరి, నిలకడగా ఉంటుందో వివేచనం చేస్తూ ఉపనిషత్కారుడు పరస్పర సంబంధాన్ని ఏకరువు పెట్టారు. ఆ పరస్పర సంబంధ శృంఖల ఏవిధంగా సంపన్నతనందీయటానికి సమర్థత కలిగి ఉన్నాయో వివరించాడు.

గాయత్రి యందలి ప్రథమ పాదము 'తత్సవితుర్వరేణ్యం' యొక్క భూఃప్రతినిధిగా చెప్పబడింది. మూడు వ్యాహృతులతో "భూర్భువఃస్వః"తో గాయత్రియందలి మూడు పాదాలు ఉద్భవించాయి. భూః అంటే పృథ్వీలోకము. పృథ్వికి, పృథ్వీ నివాసులకు శుక్రము జ్ఞానముతో సంబద్ధం చేయబడింది. జ్ఞానము అగ్నితో అంటే క్రియతో సంబద్ధం చేయబడింది. అగ్నితో శ్రీకి, అంటే క్రియతో వైభవం ముడివేయబడింది. అగ్నితో శ్రీకి, అంటే క్రియతో వైభవం ముడి వేయబడింది. వైభవం స్త్రీతో అంటే తృప్తితో జోడించబడింది. తృప్తితో మిధునం అంటే జోడి అంటే మైత్రికలిగింది. మైత్రితో ప్రజా, అంటే బహు జనులతో సంబంధం కలిగింది. బహుజన సహయోగంతో కర్మ జరిగింది. సత్కర్మతో తపస్సు చేసేటందుకు సాహసం కలిగింది. తపస్సుతో సత్య మార్గం తెలిసింది. సత్య మార్గంతో బ్రహ్మ ప్రాప్తి కలిగింది. బ్రహ్మ ప్రాప్తి కలిగినవాడు బ్రాహ్మణుడని పిలువ బడతాడు. బ్రాహ్మణుడు వ్రతమును పొందాడు. అంటే ఆదర్శ వంతంగా ఆచరించే ప్రతిజ్ఞ తీసుకున్నాడు. ఈ ప్రకారంగా ఎవని జీవనము ఆదర్శవాద ఆచరణతో ఓత ప్రోతమై యున్నదో ఆబ్రాహ్మణుడు సుతీక్ష్ణత పరిపూర్ణత, అఖండత కలిగి ఉంటాడు. అతని తీక్ష్ణతలో, క్రియాశీలతలో పూర్ణతలో, ఏమీలోటు ఉండదు.

ఎవరు ఈ జ్ఞానమును కలిగి వుంటారో, ఎవరు ఈ విధంగా వ్యాఖ్యానం చేస్తారో, వారి జీవనమూ, వంశమూ కూడా అవిచ్ఛిన్నంగా ఉంటాయి.

గాయత్రీ పథమ పాదము యొక్క శబ్దార్థము చాలా మామూలుగా ఉంటుంది. అవి తెలిసినంతమాత్రాన కావలసినంత లాభం కలుగదు. బ్రహ్మ ఎవనిని శ్రీ, ప్రతిష్ఠ జ్ఞానము అను మూడు రత్నములకు అధికారిని చేశాడో, అతడు గాయత్రితో ఆవరింపబడి ఉంటాడు. దాని తాత్పర్యం గాయత్రీ నియమముల ఆచరణలో ఎవరు బ్రాహ్మణత్వం కలుగజేశారో, వారే భౌతిక, ఆత్మిక ఆనందములను కూడా కలుగ జేస్తారు. ఎవరి జఠరాగ్ని తీవ్రంగా ఉంటుందో, వారే సామాన్య పదార్థాలను గూడా రుచికరంగా, పుష్టికరంగా చేసుకో గలుగుతారు. ఎవరి జఠరాగ్ని మందంగా ఉంటుందో, వారు ఎంతటి రుచికరమైన, బలమైన పదార్థాలను తిన్నా రోగం కలుగుతుంది.

గాయత్రిచే ఆచ్ఛాదితుడై, బ్రహ్మ కర్మనిష్ఠుడైన వాని ఆత్మిక జఠరాగ్ని ఎంతటి తీవ్రంగా ఉంటుందంటే, అతడు తేలికగా, కొలదిగా దొరికే పదార్థాలతో గూడా మిక్కిలిగా రసాస్వాదన చేయగల్గుతాడు.

గాయత్రీ ప్రథమ పాదమందలి వాస్తవిక ఉద్దేశ్యము మానవ జీవితమును ఆదర్శవాద ప్రతిజ్ఞతో ఓతప్రోతం చేయడమని తెలిసినవారు మాత్రమే వాస్తవిక తాత్పర్యాన్ని తెలుసుకున్నవాడవుతాడు. ఈ జ్ఞానమును ఆచరణలోనికి తీసికొన్న వాడు, అంటే సాక్షాత్తుగా జీవితాన్ని ఆవిధంగా మలచుకొన్నవాడు తన జీవితమును అవిచ్ఛిన్నం చేసుకున్నట్లే (అమరుడు). అతడు జీవితమంతా పదభ్రష్టుడు కాడు. అతని వంశము నశించదు. ఈ అవిచ్ఛిన్నతవల్ల అతని శ్రీ, ప్రతిష్ఠ, జ్ఞానమూగూడా పుష్కలంగా ఉంటాయి.

-"భర్గోదేవస్య ధీమహి సవిత్ర్యా ద్వితీయః పాదః"-

భర్గోదేవస్య ధీమహి అనేది సావిత్రి యందలి ద్వితీయపాదము.

-అంతరిక్షేణ యజుః సమదధాత్, యజుషా వాయుమ్, వాయునా అభ్రం, అభ్రేణ వర్షం, వర్షేణౌషధి వనస్పతీన్, ఔషధి వనస్పతిభిః పశూన్‌పశుభిఃకర్మ, కర్మణాతపః. తపసా సత్యం, సత్యేన బ్రహ్మ, బ్రహ్మణా బ్రాహ్మణమ్, బ్రహ్మణేన వ్రతేన బ్రాహ్మణః సంజ్ఞీతో భవతి, అశూన్యో భవత్య విచ్ఛిన్నో భవతి-

అంతరిక్షముతో యజువు యక్తముకాగా, యజుర్వేదమునుండి వాయువు నకు, వాయువు నుండి మేఘమునకు, మేఘమునుండి వర్షమునకు, వర్షమునుండి ఔషధి వనస్పతులకు ఔషధి వనస్పతులనుండి పశువులకు, పశువులనుండి కర్మకు, కర్మనుండి తపస్సునకు, తపస్సునుండి బ్రహ్మకు, బ్రహ్మనుండి బ్రాహ్మణునకు, బ్రాహ్మణునుండి వ్రతమునకు, వ్రతము వలన బ్రాహ్మణుడు తీక్షణుడు, పూర్ణుడు, అవిచ్ఛిన్నుడుఅవుతాడు.

"అవిచ్ఛిన్నోఽస్యతంతు రవిచ్ఛిన్నంభవతి, ఏవం వేద యశ్చైవ విద్వానేవమేతం సావిత్ర్యా ద్వితీయం పాదం వ్యాచష్టే"-

ఏ విద్వాంసుడు ఈ విధంగా తెలిసి సావిత్రియొక్క ద్వితీయ పాదముయొక్క వ్యాఖ్య చేస్తాడో అతని వంశము, జీవితము అవిచ్ఛిన్నమవుతాయి.

వెనుకటి ఖండికయందు 'భూః' కు శుక్రునితో సంబంధమేర్పరచి ప్రథమ పాదముయొక్క రహస్యం తెలుపబడింది. ఈ ఖండికయందు గాయత్రియొక్క రెండవ పాదము వివేచింపబడింది. 'భువః' తో (అంతరిక్షముతో) యజుస్సుకు సంబంధం ఏర్పరుపబడింది. యజుర్వేదము యజ్ఞములను గురించి వివరిస్తుంది. యజ్ఞము పరమార్థాన్ని తెలుపుతుంది. మొదటి ఖండికలో జ్ఞానముద్వారా ఆదర్శ జీవనమును పొందు మార్గం వివరింపబడింది. ఇక్కడ యజ్ఞముతో వ్రతమయ జీవనం కలిగే శృంఖల వర్ణింపబడింది.

భువః-అంతరిక్షమందు యజుస్సుతో కలుపబడింది. యజుస్సు వాయువులో, వాయువునండి మేఘమునకు, మేఘమునుండి వర్షమునకు, వర్షమునుండి ఔషధి వనస్పతులకు, వనస్పతినుండి పశువులకు కలయిక ఏర్పాటు చేయబడింది. గీతలోకూడా యజ్ఞానికి యిటువంటి వివరణ యివ్వబడింది. యజ్ఞమువలన వాయువు శుద్ధంకాగా, వాయువుతో కలయిక కలిగిన జలం వర్షింపబడుతుంది, అందువలన వృక్షములు, వనస్పతులు, పశువులు శ్రేష్ఠ తత్వమును పొందుతాయి. వానిని ఉపయోగించుకొని మనుష్యుని మనస్సు శ్రేష్ఠమవుతుంది. శ్రేష్ఠమైన మనస్సుతో శ్రేష్ఠమైన కర్మ జరుగుతుంది.

కర్మవలన మనస్సునకు, మనస్సువలన సత్యమునకు, సత్యమువలన బ్రహ్మకు, బ్రహ్మనుండి బ్రాహ్మణునకు బ్రాహ్మణునకు వ్రతముతోను బంధం ఏర్పడుతుంది. చివరికి వ్రతధారణ వలన బ్రహ్మణుడు సతీక్షణుడు, పరిపూర్ణుడు, అవిచ్ఛిన్నమైన వంశం కలవాడూ కాగలడు.

జ్ఞానమువలన కలిగేది ఏదైనా అది యజ్ఞముద్వారా అంటే శ్రేష్ఠకర్మలతో కూడా లభిస్తుంది. ఉన్నత అంతఃకరణనుండి వచ్చే సద్భావనలు సమస్త ఆకాశమందు, వాతావరణమందు వ్యాపించి సన్మయం చేస్తాయి. అట్టి వాతావరణం వల్ల మనుష్యుడు వ్రతపరాయణుడు, వ్రతవంతుడై అవిచ్ఛన్న జీవనమును పొందుతాడు. అది ఈ రెండవ ఖండికయొక్క తాత్పర్యము.

-"ధియో యోనః ప్రచోదయాదితి సావిత్రాస్తృతీయః పాదః"-

"ధియో, యోనః ప్రచోదయాత్" అనేది సావిత్రియొక్క మూడవ పాదము.

-దివా సాం సమద్ ధాతు సామ్నాఽఽదిత్యం, ఆదిత్యేన రశ్మిన్ రశ్మిభిర్వర్షం, వర్షేణౌషధి వనస్పతీన్,ఔషధి వనస్పతిభిః పశూన్, పశుభిః కర్మ, కర్మణ్యః తపం, తపసాసత్యం, సత్యేన బ్రహ్మ, బ్రహ్మణా బ్రాహ్మణాం, బ్రాహ్మణేన వ్రతం, వ్రతేనవై బ్రాహ్మణాః వంశితో భవత్యవిచ్ఛిన్నో భవతి. అవిచ్ఛిన్నోఽస్య తంతు రవిచ్ఛిన్నం జీవనం భవతి యేవం వేద; యశ్చైవ విద్వానేవమేతం సావిత్ర్యా స్తృతీయం పాద వ్యాచష్టే-

ద్యులోకమునుండి సామము పుట్టినది. సామమునుండి ఆదిత్యునికి, ఆదిత్యునినుండి రశ్మికి, రశ్మినుండి వర్షమునకు, వర్షమునుండి ఔషధి వనస్పతులకు, ఔషధి వనస్పతులనుండి పశువులకు, పశువులనుండ, కర్మకు, కర్మనుండి తపమునకు, తపమునుండి సత్యమునకు, సత్యమునుండి బ్రహ్మకు, బ్రహ్మనుండి బ్రాహ్మణునకు, బ్రాహ్మణునుండి వ్రతమునకు; వ్రతమువలన బ్రాహ్మణుడు తీక్షణుడు, పూర్ణుడు, అవిచిన్నమైన వంశము కలవాడు కాగలడు. ఏ విద్వాంసుడు ఇది తెలిసి సావిత్రియొక్క తృతీయ పాదమునకు వ్యాఖ్యచేస్తాడో అతడు, అతని వంశము, జీవితమూ కూడా అవిచ్ఛిన్నం అవుతాయి.

గాయత్రియొక్క మూడవ పాదము 'స స్వః' నుండి వచ్చింది. స్వః అంటే ద్యులోకము. ద్యులోకము సామ వేదంతో కలుపబడి ఉన్నది. సామమునుండి ఆదిత్యుడు, ఆదిత్యుని నుండి రశ్మి, రశ్మి నుండి వర్షము, వర్షము నుండి ఓషదులు, వనస్పతులు అందు నుండి పశువులకు సంబంధం కలుగుతుంది. ఈ ప్రయోగం చెయ్యటంవల్ల యింతకు ముందు వర్ణించినట్లు గానే మనుష్యుడు బ్రహ్మచారీ, వ్రతధారీ కావడంవల్ల అతని జీవితమూ, వంశమూ గూడా అవిచ్ఛిన్నంగా ఉంటాయి.

గాయత్రి యందలి మూడు పాదములలో నిక్షిప్తమై ఉన్న విజ్ఞానం వల్ల మనుష్యునకు శ్రీ ప్రతిష్ఠ, జ్ఞానమూ కలుగుతాయి. ఈ మూడు పాదములు వేదములలో కూర్చబడినవి. ప్రతిఒక్క పాదమూ ఒక్కొక్క లోకమునకు ప్రతీక, ఈ మూడులోకముల నుండి ఈ మూడు వేదమంత్రములూ సామగ్రిని లాక్కుని వచ్చి గాయత్రీ సాధకునికి, అన్నివిధాలా సుఖాలు కలుగజేస్తుంది. అందువల్ల వ్యక్తిగత లాభమే కాకుండా సామూహిక లాభం కూడా కలుగుతుంది. యజ్ఞము చేయడంవల్ల ఏ విధంగా వాయువు శుద్ధమై ఉత్తమమైన వర్షము, అందువల్ల ఉత్తమమైన వనస్పతులు పాలు ఉత్పత్తి అవుతాయో గాయత్రివల్ల కూడా అదేవిధమైన ప్రక్రియ జరుగుతుంది.

దీనికి సంబంధించిన శృంఖలలో ఒక గొప్ప పదార్థ విజ్ఞానానికి సంబంధించిన రహస్యం దాగిఉన్నది. ఒకపదార్థంతో రెండవ పదార్థం సంబంధం ఏవిధంగా ఉంటుందో ఈ సూక్ష్మమైన వివేచన మనం ఆధ్యాత్మిక శైలిలో చేశాము. కాని యిందులో యింతకంటె విస్తృతమైన రహస్యం యిమిడి ఉన్నది. అందువల్ల గాయత్రీ సాధకుడు మూడు లాభములతో అంటే శ్రీప్రతిష్ఠా, జ్ఞానములతో తగినంతగా లాభాన్వితుడు కాగలడు. చివరికి ఈశ్వర ప్రాప్తి కలిగి అవిచ్ఛిన్న జీవనము - అంటే - అమరత్వాన్ని పొందగలడు. అతడు జరా, మృత్యువులతో కూడిన జీవితంతో బంధింపబడడు. అదీ త్రిపదా గాయత్రి యొక్క రహస్యములు

-తేనాహవా ఏవం బ్రాహ్మణేన బ్రహ్మభి పన్నం గ్రసితం పరామృష్టం.-

సావిత్రి యొక్క మూడు పాదములను అర్థంచేసుకున్న బ్రాహ్మణుడు బ్రహ్మప్రాప్తి పొంది గ్రసితుడై పరామృష్టుడవుతాడు.

ప్రాప్తుడు-

గ్రసితుడు-

పరామృష్టుడు-

-బ్రహ్మణా ఆకాశమభిపన్నం, గ్రసితం, పరామృష్టం, ఆకాశేన వాయు రభిపన్నా గ్రసితః పరామృష్టః. వాయు నాజ్యోతి రభిపన్నో గ్రసితః పరామృష్టః. జ్యోతిషాపోఽ భిపన్నో గ్రసితః పరామృష్టః, అదే భిర్భూమిరభిపన్నా గ్రసితా పరామృష్టా. భూభ్యాఽన్నమభిపన్నం గ్రసితం పరామృష్టం, అన్నేన ప్రాణోఽభిపన్నో గ్రసితః పరామృష్టః. ప్రాణేన మనఽభిపన్నం గ్రసితం పరామృష్టం. మనసావాగభిపన్నా గ్రసితా పరామృష్టా. వాచావేదా అభిపన్నా గ్రసితాః పరామృష్టాః వేదైర్యజ్ఞోఽభిపన్నో గ్రసితః పరామృష్టః తానిహవా ఏతాని ద్వాదశ మహాభూతాన్యేవం విధి ప్రతిష్ఠితాని. తేషాంయజ్ఞ ఏవ పరార్ధ్యః.-

బ్రహ్మవలన ప్రకాశ ప్రాప్తి, గ్రసితము, పరామృష్టము. ఆకాశము నుండి వాయు ప్రాప్తి, గ్రసితము, పరామృష్టము. వాయువు వలన జ్యోతి అభిపన్నము గ్రసితము, పరామృష్టము జ్యోతి నుండిజలప్రాప్తి, గ్రసితము, పరామృష్టము. జలము నుండి పృధివి ప్రాప్తిము, గ్రసితము, పరామృష్టము. భూమి నుండి అన్నము అభిపన్నము, గ్రసితము, పరామృష్టము. అన్నము నుండి ప్రాణము అభిపన్నము, గ్రసితము, పరామృష్టము. ప్రాణము వలన మనస్సు అభిపన్నము. వాక్కు నుండి వేదము అభిపన్నము, గ్రసితము, పరామృష్టము వేదము నుండి యజ్ఞప్రాప్తి, గ్రసితము, పరామృష్టము. ఈ విధమైన

జ్ఞానము కలిగిన వానియందు ఈ పన్నెండు (ద్వాదశ) మహాభూతములు ప్రతిష్ఠతమై ఉంటాయి. వీనియందు యజ్ఞము అన్నిటికన్న శ్రేష్ఠము.

వెనుకటి మూడు ఖండికల యందును వర్ణింపబడిన గాయత్రి యందలి మూడు పాదముల రహస్యమును చక్కగా గ్రహించినవాడు బ్రాహ్మణుడు. బ్రహ్మ ప్రాప్తి గ్రసితుడు పరామృష్టడు అవుతాడు. అంటే ఆ బ్రాహ్మణుడు బ్రహ్మమును పొందుతాడు;(గ్రసితుడు)- జీర్ణంచేసు కుంటాడు, పరామృష్టుడు అంటే ఆచ్ఛాదితుడవుతాడు. (ఆవరింప బడతాడు). అతనిలోపలా, బయటా అన్ని దిక్కులా బ్రహ్మము యొక్కశక్తియే పనిచేస్తుంది.

ఇప్పుడు అట్టి 12 పాదములు చెప్పబడ్డాయి. వానిని చక్కగా విచారణ చేయటంవల్ల పంచభూతములు. అంతఃకరణ చతుష్టయము. వేదములు, యజ్ఞములు అన్నిటి యొక్క మూలము బ్రహ్మమేనని అర్థమవుతుంది. బ్రహ్మతో ఒకగొళ్లెం, యింకొక గొళ్లెంతో ముడిపడి ఉన్నట్లు అన్నీజోడింపబడి ఓతప్రోతమై ఉన్నవి.

బ్రహ్మము నుండి ఆకాశము ఆకాశము నుండి వాయువు, వాయువు నుండి అగ్ని, అగ్ని నుండి జలము, జలము నుండి పృధ్వి, పృధ్వి నుండి, అన్నము, అన్నము నుండి ప్రాణము, ప్రాణము నుండి మనస్సు, మనస్సు నుండి వాక్కు, వాక్కు నుండి వేదము, వేదము నుండి యజ్ఞము లభిస్తాయని చెప్పబడింది. జీర్ణం చేసుకోబడి, ఆవరింపబడుతుంది.

బ్రహ్మము పదార్థ రూపంలో కళ్లకు కనిపించదు. అల్పజ్ఞానం కలిగిన మనుష్యుడు పంచభూతములతో కూడిన ఈ బొమ్మయే అన్నీ చేస్తున్నదని భావిస్తాడు. కాని పంచ భూతములూ, నీలో పనిచేస్తున్న మనస్సు, బుద్ధి, చైతన్యము బ్రహ్మమునండి అన్యము కాదు. బ్రహ్మముచే ఆవరింపబడి యున్నవి. బ్రహ్మముయొక్క ఆచ్ఛాదన లేకపోయి నట్లయితే వాని క్రియా శీలత సమాప్తమై ఏ తత్వమూ, ఏ కొంచెంకూడా పనిచేసే సమర్థతన కలిగి ఉండదు.

ఎవరు ప్రకృతియందు, పంచభూతములయందు, శరీరమందు బ్రహ్మము యొక్క, పరమాత్మ యొక్క ఆచ్ఛాదనను చూడగల్గుతారో, వారు బ్రాహ్మణులుగా పిలువబడతారు. వారు వేదముల చేత, యజ్ఞముల చేత ఆవరింపబడతారు. అంటేవారి కణ కణములోనూ సద్‌జ్ఞానము, సత్కర్మనిండి ఉంటుంది. ఈ జ్ఞానమంతటిలో యజ్ఞము అంటే సత్కర్మ సర్వోత్తమము. ఎందవలననంటే ఈ జ్ఞానముయొక్క తాత్పర్యము మనుష్యుడు సత్కర్మలో నిమగ్నుడై ఉండాలి అని. ఎవరు ఈ రహస్యాన్ని అర్థంచేసుకంటారో, వారిలో సర్వభూతములు ప్రతిష్ఠతమై ఉంటాయి. అంటే సమస్త సృష్టిని గురించి అతని అంతరంగమందే తెలుసుకుంటాడు.

-తహస్మైతమేవ విద్వాంసో మన్యంతే విద్యైనమితి యథా తథ్య విద్వాంసః-

ఏ విద్వాంసుడు ఈ యజ్ఞాన్ని గురించి తెలుసకున్నాననుకుంటాడో అతడికేమీ తెలియదు.

-అయం యజ్ఞో వేదేషు ప్రతిష్ఠితః. వేదా వాదాంప్రతిష్ఠితః వాఙ్మనసి ప్రతిష్ఠితా. మనః ప్రాణో ప్రతిష్ఠితం ప్రాణోఽన్నే ప్రతిష్ఠితః. అన్నం భూమౌ ప్రతిష్ఠితం. భూమిరప్సు ప్రతిష్ఠితా. ఆపోజ్యోతిషి ప్రతిష్ఠితః. జ్యోతిర్వాయౌ ప్రతిష్ఠితం. బ్రహ్మ బ్రాహ్మణే బ్రహ్మవిది ప్రతిష్ఠితం.-

-యోహ వాఆ ఏవం విత్ సబ్రహ్మ విత్పుణ్యాంచ కీర్తిం లభతే సరభీంశ్చ గంధాన్. సోఽపహత పాప్మానంతాం శ్రియ మశ్నుతేయ ఏవం వేద, యశ్చైవం విద్వానేవమేతాం మాతరం సావిత్రీం, సంపద ముపనిషదముపాస్త ఇతి బ్రాహ్మణం.-

ఈ యజ్ఞము వేదమునందు ప్రతిష్ఠితమై యున్నది. వేదము వాక్కు నందు ప్రతిష్ఠితమై యున్నది. వాక్కు మనస్సునందు ప్రతిష్ఠితమై యున్నది. ప్రాణము అన్నమునందు ప్రతిష్ఠితమై యున్నది. భూమి జలముపై ప్రతిష్ఠితమై యున్నది. జలము తేజస్సుపై ప్రతిష్ఠితమై యన్నది. తేజస్సు వాయువుపై ప్రతిష్ఠితమై యున్నది. వాయువు ఆకాశముపై ప్రతిష్ఠితమై యున్నది. ఆకాశము బ్రహ్మముపై ప్రతిష్ఠితమై యన్నది. బ్రహ్మము బ్రహ్మవేత్తయైన బ్రాహ్మణునిపై ప్రతిష్ఠితము. ఈ విధంగా తెలిసిన బ్రహ్మజ్ఞాని పుణ్యమును, కీర్తిని పొంది సురక్షితంగా ఉంటాడు. అతడు పాపహీనుడై అనంతైశ్వర్యమును పొందగలడు.

పూర్వఖండికల యందు యజ్ఞము సర్వోత్తమమైనదిగా చెప్పబడినది. కాని యజ్ఞమును గురించి నాకు బాగా తెలుసు, అనుకునే వారికి నిజానికియజ్ఞమును గురించి ఏమీ తెలియదని గ్రహించాలి. దానికి కారణం, రెండవవ్యక్తి ఏ పనినైనా బాహ్యరూపంలో చూచి దాని మంచి చెడులను గురించి తెలుసుకుంటాడు. కాని నిజానికి కార్యముయొక్క బాహ్యరూపంతో యజ్ఞానికి సంబంధంలేదు. అదిపూర్తిగా ఆంతరిక భావనంకు సంబంధించినది. ఒకానొక వ్యక్తి గొప్పగొప్ప దానములు, పుణ్యము హోమములు, అగ్నిహోత్రము, బ్రాహ్మణ భోజనము, తీర్థ యాత్రలూ మొదలైనవి చేయవచ్చు కాని అతని ఉద్దేశ్యం మాత్రం కీర్తిని పొందటమో, మరేదో కోరికతోచేసి ఉండవచ్చు. అదే విధంగా ఒక డాక్టరు ఆపరేషను చేయటంవంటి కొన్ని కార్యముల చూడటానికి